

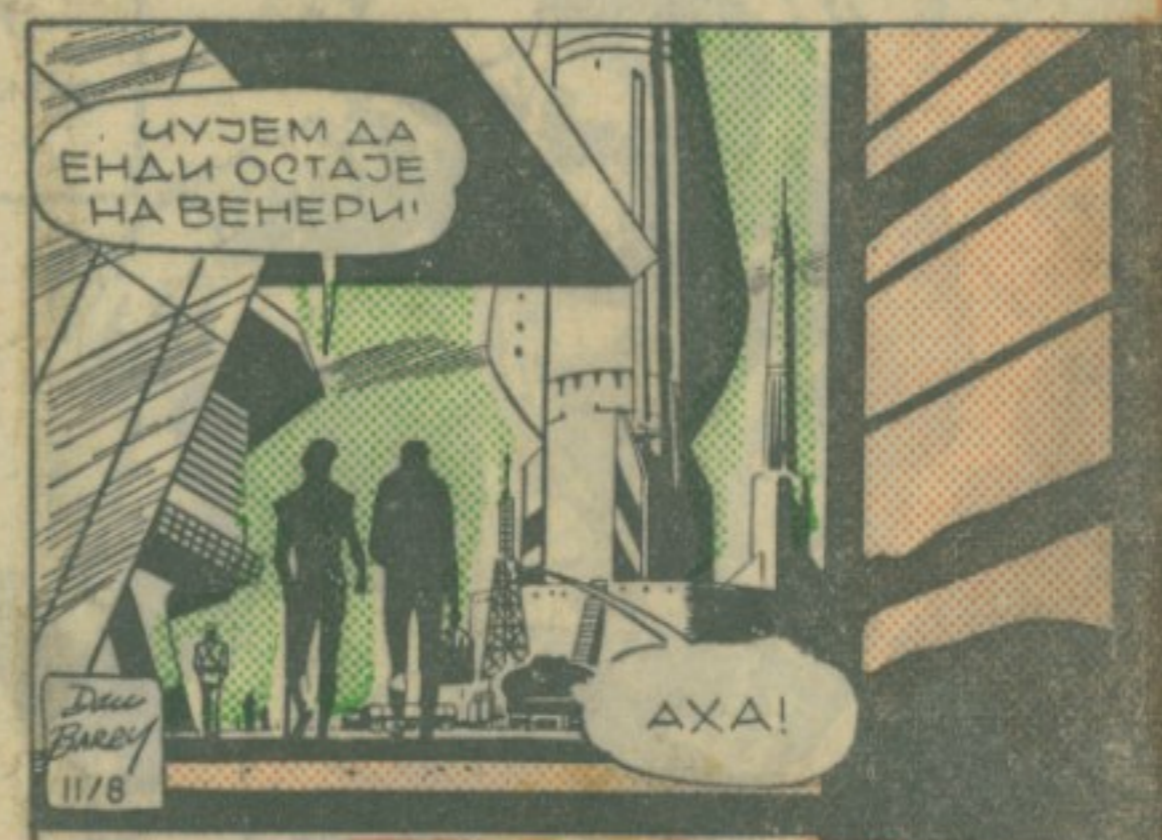
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIII — Број 534
Субота, 24. март 1962. год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

СВЕЋА И ЧАСОВНИК

Још пре неколико хиљада година, кад о часовницима није било ни помена, Кинези су на веoma једноставан али успешан начин мерили време. У дебљу свеће

су на једнаким одстојањима забадали ексер. Свећа је горела и топила се и ексери су падали на метални подметач објављујући својим звуком да је протекло одређено време.

КУШАЧИ ПИВА

Чудан обичај пробања квалитета пива владао је у 19. веку. Кушачи пива — везани за клетвом — превртали су своје капајне чаше са пивом по столицама а онда седали на њих. После четврт часа оваквог седења, ако би им тур од панталона остао залепљен за седиште, пиво је сматрано за сувише слатко.

НЕСРЕЋНИ ПАДОБРАНАЦ

Године 1912. аустријски кројач Рајхелт скочио је с прве платформе Ајфелове куле у Паризу помоћу нарочитог

падобрана с крилима који је сам изумео и сашио. Његов падобран је затајно и Рајхелт је, пошто је 75 метара летео кроз ваздух, пао на тле таквом силином да је у земљи остала рупа дубока 20 сантиметара.

НЕОБИЧАН БРОДОМ

У близини обала америчке савезне државе Северне Каролине године 1929. потонуо је један теретни брод. После неколико дана брод је сам од себе испливао на површину; истопио се товар соли који је потопљена лађа пресосила.

У ОВОМ БРОЈУ: Поморац, из Херцеј-Новој, адмирал руске флотје. Борба крајниауни дрвешта. Мајстори циркуске арене. Нејознашти херој. Хроника о клану Смишових. Прича. Хумор

Хроника клана Смитових

Пре неколико година у Сједињеним Америчким Државама изишла је књига под насловом „Људи с презименом Смит“. Аутор је — што није тешко погодити — такође један Смит. Та књига је нека врста енциклопедије чињеница и бројева везаних с најраспрострањенијим презименом у англосаксонским земљама. Постоје насеља где ово презиме носи сваки педесети човек због чега често долази до ситуација сличних овој коју ћемо вам испричати.

У граду Њујорку судија Вилијам А. Смит водио је

спор у коме је Роберт Смит тужио мисис Смит која га је оледила својим аутомобилом. Упознавши се с предметом, судија је приметио: — Овде је умешано много Смитова.

Са клупе за сведоке мирно су га гледала још четири Смита.

Ево још неколико занимљивих података из ове књиге.

У списку Американаца који су учествовали у другом светском рату само Дона Смитова има преко 13 хиљада.

У Сједињеним Америчким

Државама свакодневно умире 19 особа с презименом Смит.

Право име познате филмске глумице из „старе гарде“ Мери Пикфорд гласи Гледис Мери Смит.

Музику за америчку националну химну компоновао је оргуљаш Џон Стафорд Смит.

За премијеру филма „Американац Џо Смит“ особе с презименом Смит добиле су бесплатне улазнице.

Године 1916. победник у коњским тркама у Кентакију био је Џорџ Смит. Вероватно сте помислили да је то име цокеја. Преварили сте се — тако се звала кобила која је прва стигла на циљ.

Председник Удружења америчких Смитова пуковник Лари Смит сваке године објављује спискове оних Смитова који су се у било чему истакли.

Пре више од сто година неки морнар по имену Том Смит поставио је на точкове овећи чамац подигао једра и на овом необичном возилу пребродио је простране америчке прерије.

Реч „телеграм“ измислио је Браамо Смит.

Године 1857. појавио се револвер система „Смит и Весон“. Механичка машина за прање веша, бродска елиса, писаћа машина за слепо, уређај за чишћење путева и железничких пруга од снега и многи други проналазци дело су разних Смитова.

У Сједињеним Америчким Државама постоје градови који се зову Смит, Смитборо, Смитбург, Смитдејл. Међу њима има 13 Смитфила, неколико десетина Смитовила и томе слично.

Сви ови подаци представљају само један мали део „смитонијани“ објављених у књизи о Смитовима. Њиховом скупљању њен аутор Смит посветио је много година свог живота.

НА ТРАГУ ПРОШЛОСТИ

У западнонемачкој мочвари Ангел нађена је најстарија лопата на свету, један лук и тупе стреле какве се још и данас употребљавају за ловање малих птица на острвима у Јужном мору. Пронађени су још харпуни, најстарија потпуно сачувана рибарска мрежа и судови од иловаче са шиљатим дном. Како ови судови нису могли сами да стоје њихово шиљато дно је дубоко упало у земљу да се не би преврнули.

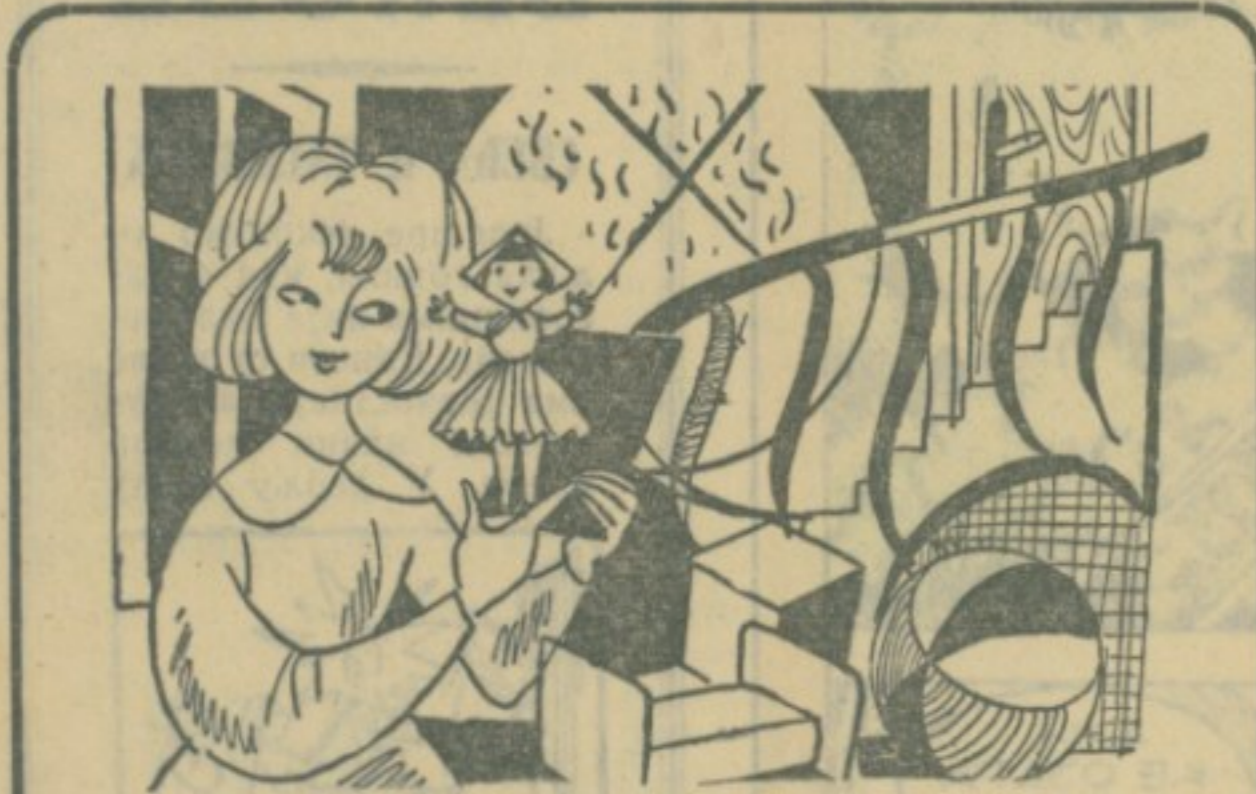
У проучавању ових ископина суделовали су научници разних народности. У првом реду их је интересовало питање — одакле потиче ова прастара аграрна култура. До садашња истраживања су показала да су ловци и рибари у последњем периоду старог каменог доба кренули за дивљим животињама које су се повлачиле према северу и да су постепено прешли на земљорадњу под утицајем, вероватно, из Француске. Запажена је иста техника обраде кремена и код француских и немачких становника овог доба, а судови за чување житарица са шиљатим дном нађени су и на француском тлу.

Трагови зрна житарица нису пронађени у овој мочвари, али су откривени у суседним налазиштима у сагорелом и угљенисаном стању међу остацима старих судова. Изгледа да се овде развила земљорадња пре наше ере између 3.500. и 3.000. године. Тадашњи становници нису имали пред собом мочвару већ језеро. Првобитна насеља на пешчаним наслагама све су се више спуштала уколико су наноси више затрпавали језеро.

Кратка радост

Зоолошки врт у Копенхагену добио је пре три месеца лепу и ретку прилику: два бела мечета која су се тек пре неколико дана први пут појавила пред публиком чију су наклоност освојила на први поглед. Мајка-медведица,

која се брижљиво стара за своје младе, и не слуги да ће са својом децом остати заједно још свега три месеца. Јер, кад мечићи напуне пола године биће продати неком другом зоолошком врту.

НОВА ИГРАЧКА

Пре извесног времена групи хемичара у Сједињеним Државама Америке пошло је за руком да пронађу пластичну масу са веома занимљивом особином. При додиру са овом масом угине већина бакте-

рија и микроорганизама. Од ове пластичне масе про изводе се сада деце играчке, кваке на вратима, оград на степеницама. Анти-септична својства на површини пластичне масе задржавају се неколико година

НАЈНЕОБИЧНИЈЕ СПАСЕЊЕ У ИСТОРИЈИ

ХАНС ГРАС ПОМАГАО ЈЕ СВОМ БРАТУ КРИСТИЈАНУ КОЈИ ЈЕ ВОДИО ЈЕДНОГ ЧОВЕКА И ЈЕДНУ ЖЕНУ НА ПЛАНИНСКИ ВРХ ПИЗ ПАЛУ У ШВАЈЦАРСКОЈ, ВИСОК ПРЕКО 1.600 МЕТРА. СВИХ ЧЕТВОРО БИЛИ СУ ВЕЗАНИ ЈЕДНИМ КОНОПЦЕМ. ИЗНЕНАДА СУ ОСТАЛО ТРОЈЕ ПОЛЕТЕЛИ У ПРОВАЛИЗУ! ХАНС ЈЕ СПАСАО СВОЈЕ САПУТНИКЕ БАЦИВШИ СЕ НА ДРУГУ СТРАНУ ЛИТИЦЕ И ДОК СЕ КОНОПАЦ ЗАОСЛУТНО ТРО О ОШТАР КАМЕН, ОН СЕ, ХВАТАЈУКИ СЕ РУКАМА, ИСПЕО НАТРАГ НА ВРХ ЛИТИЦЕ И ИЗВУКАО ОСТАЛЕ!

Вероватли ишли не!

У ЗАМКУ ДАНРОБНИ
У ШКОТСКОЈ ЖИВИ ЈЕДНА ИСТА ПОРОДИЦА ВЕК 554 ГОДИНЕ

ПРИПАДНИЦИ ИНДИЈСКЕ КАСТЕ **КУРУМВАР** НЕ СМЕЈУ ДА ЈЕДУ ХРАМ КОЈУ СУ ДОДИРНУЛИ СВОЈИМ РУКАМА

2 ДРВЕТА
— ХРАСТ И БУКВА — СА ЈЕДНОМ ЗАЈЕДНИЧКОМ КРУНОМ У СЕ-НЕУ (НЕМАЧКА)

ЈЕДНА БЕЛА И ЈЕДНА ЦРВЕНА РОТКВИЦА ИЗНИКЛЕ ИЗ ИСТОГ КОРЕНА У ВРТУ ЕЛЕНЕ КИНГ У ЛАКАГУ (САД)

HERE LIES **COPENHAGEN**

THE CHARGER RIDDEN BY THE DUKE OF WELLINGTON THE ENTIRE DAY AT THE BATTLE OF WATERLOO

BORN 1808 DIED 1836

ЈЕДНА ПЛОЧА У СТРЕТОИЛД — СЕЈУ (ЕНГЛЕСКА) ОЗНАЧАВА ГРОБ КОПЕНХАГЕНА. КОЈА КОЈИ ЈЕ НОСИО НА СЕБИ ВОЈВОДУ ОД ВЕЛИНГТОНА ЗА ВРЕМЕ ЧИТАВЕ БИТКЕ НА ВАТЕРЛОУ

2 • Политикин забавник

Субота, 24. март 1962.

МЕТУЗАЛЕМ ПОЗОРНИЦЕ

Вилијам Бевер најстарији је глумац на свету, али је још увек активан. Недавно је напунио 95. година живота. Овај „прастари“ мајстор појавио се на позорници 1870 године као трогодишње дете. Он још и данас игра на данским позорницама, говори на данском радију и гостује на данској телевизији. Његов репертоар обухвата око 500 улога.

Џунгла доноси милионе

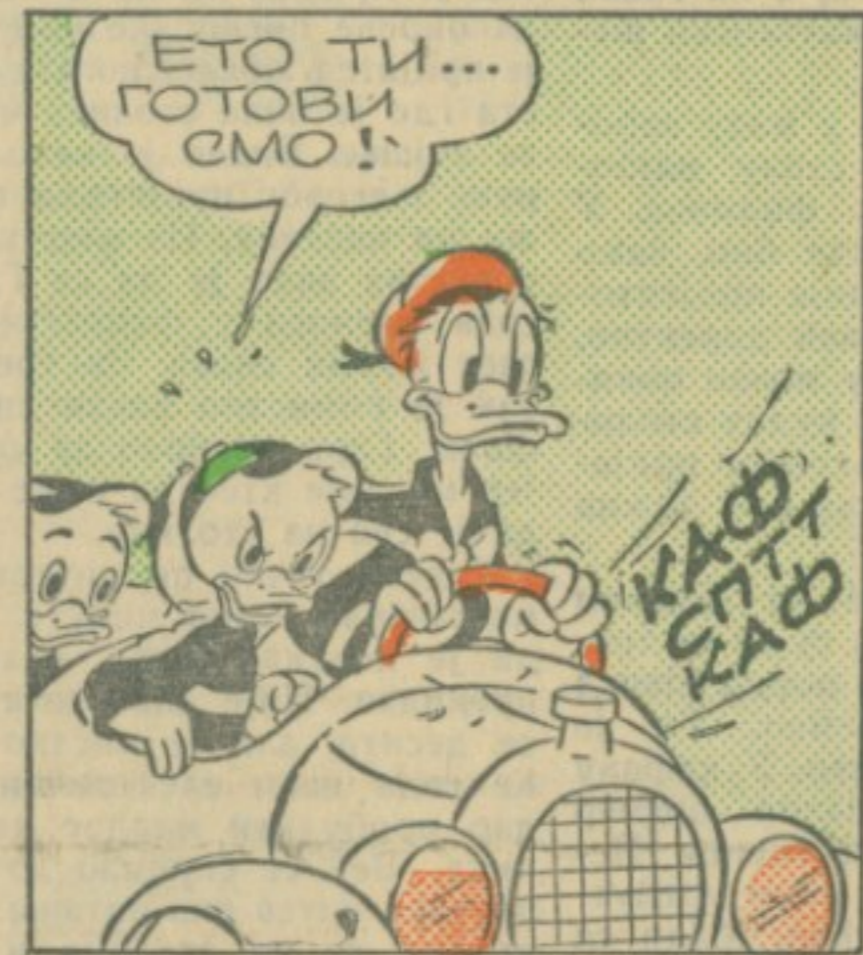
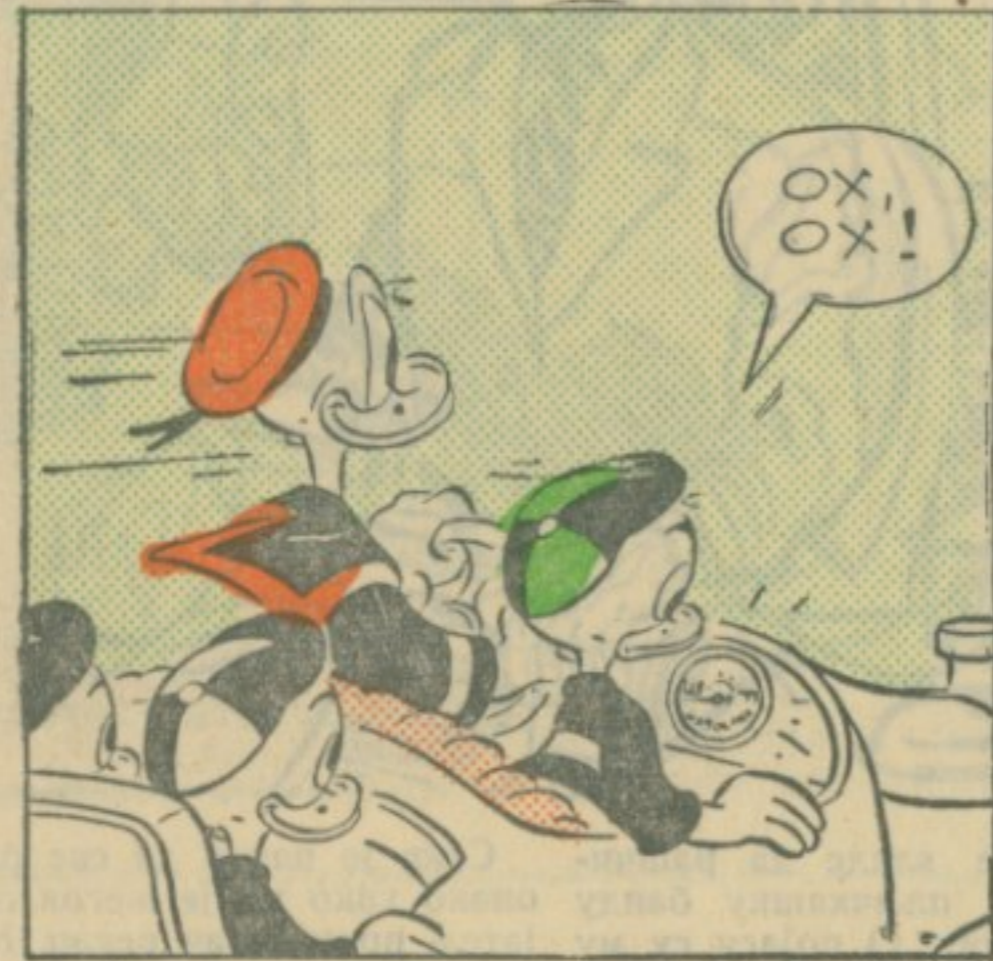
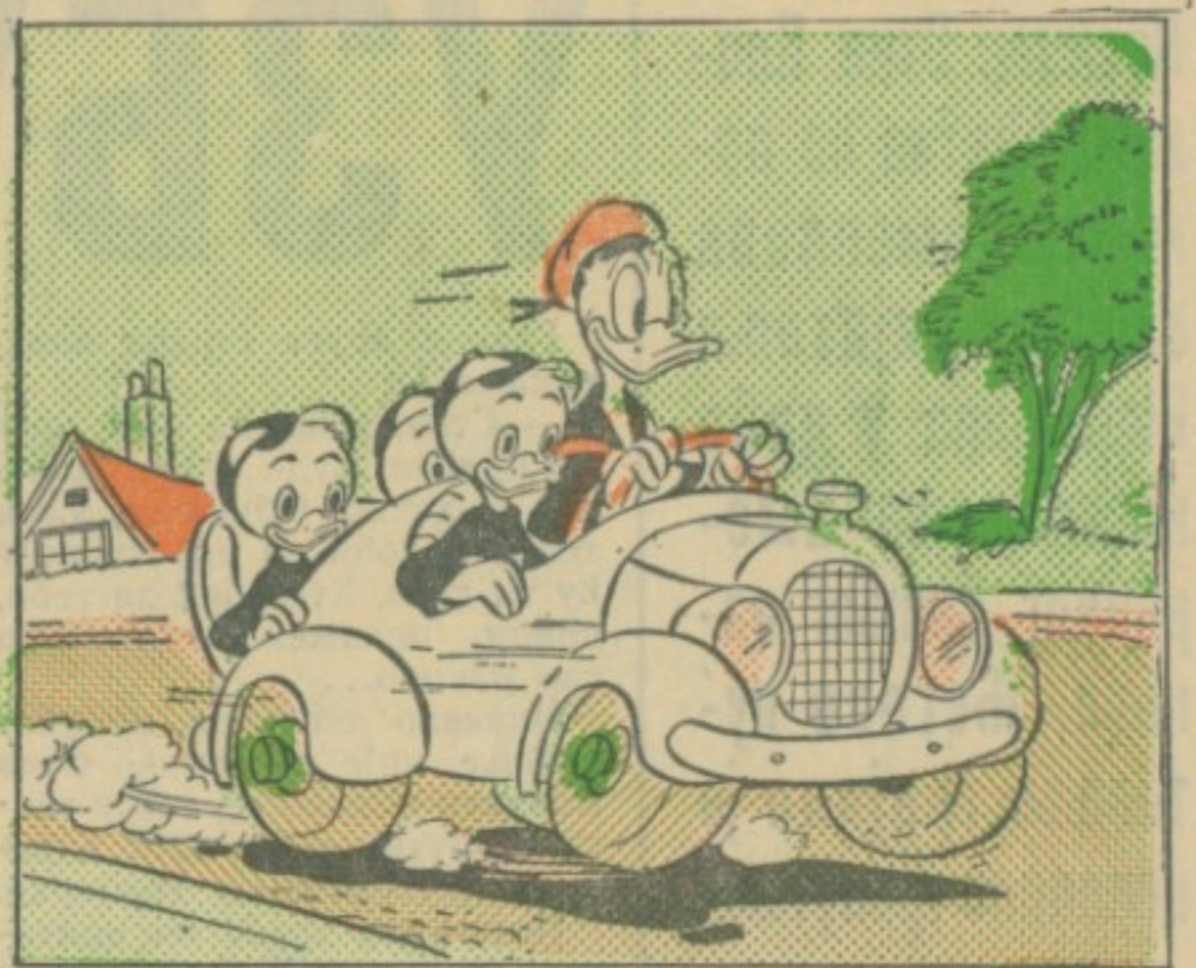
Кобре, питони, папагаји и друге екзотичне животиње до неде су Пакистану прошле године пола милијарде динара у девизама. Ове године извоз животиња још је много већи тако да се очекује

двоструки приход. На листи за извоз, поред двадесетак врсти змија, фазана и папагаја, налазе се и сове, жабе, славуји, хијене, мунгоси, корњаче и циновски гуштери звани варани. Само за последње три седмице из Карачија је авионима послано у Белгију 200 змија-питона и 4.000 шарених папагаја.

НЕЗГОДА

Благајница једне електричне централе у Мечу таман је завршавала пребројавање дневног пазара. Из руке јој је случајно испао новчић од једног франка и пао управо на алармну педалу која је повезана са полицијским комесаријатом. Пред зачућеном благајницом, која ништа није била приметила, створила се екипа наоружаних полицајаца.

СРЕДОМ ЈЕ НОС НАЈПОУЗДАНИЈИ

Верујете ли да имате добар нос и префињен језик? Сматрате ли да у свако доба можете да препознате и одредите мирис и укус неког вама добро познатог јела, напитка или цвета? Не журите са одговором јер се касније можете разочарати. На ваше чуло мириса с највише поуздана можете се ослонити средом пре подне у 11 часова.

До овог необичног закључка дошла је истраживачка група енглеске индустрије мириса и осталих парфимеријских производа која је желе да утврди да ли сами нос и језик, без „подршке“ очију, могу да оцене мирис и укус појединих јела и пића.

— Ни у нос, ни у језик човек се не може потпуно поуздати — изјавио је енглески стручњак Фредерик Велс. — Нас је просто запањило кад смо открили да од 25 особа

сваки учесник нашег теста сме ста би препознао мирис дувана кад би му се са очију скинуо завој.

Од четрдесет учесника другог теста само је њих седам везаних очију препознало мирис камфора. Остали одговори гласили су: бибер, вазелин, карбол, цимет и томе слично.

Ни чуло укуса није боље прошло на испиту. Од 40 особа, свега 28 је могло да везаних очију препозна сок од малина.

Општи закључак до кога је ова истраживачка група дошла гласи: чак и тако обичне ствари као што су кафа, дуван или бензин човек може да препозна једино узајамном сарађујом носа, језика и очију.

Занимљив је још један податак: нос и језик боље „раде“ и на њих се више може ослонити одређених дана. Понедељак је, на пример најгори дан за чуло укуса и мириса. Нос и језик давали су најбоље „одговоре“ средом пре подне у једанаест часова.

ВРЕМЕ ЈЕ НОВАЦ

Трка за временом претвара људе постепено у машине, тако да њихова исхрана личи на уливање бензина у мотор каквог аутомобила. Због тога се све више у великим градовима и индустријским центрима чак и ресторани са самоуслугом замењују аутоматима за издавање хране, јер се на тај начин постиже брже „храњење“ организма. Због великог интересовања за ове аутомате, у Сједињеним Државама је једна фабрика пустила у продају аутомате који избацују готова топла јела. Довољно је да се у аутомат убаци одређена свота новца, па да се добије комплетан обед.

МАШИНА ТОВАРИ И БРОЈИ

Довољно је ставити илук са угљем на платформу ове хидрауличне машине, па да га она аутоматски подигне до жељене висине. Кад се илук скине, платформа се спушта доле. Бројач зауставља машину кад је подигнут жељени број цакова.

Новинар Стив Колхаун вратио се помоћу времеплова свога пријатеља Кармајкла у доба насељавања америчког Дивљег запада. Његово путовање трајало је неколико тренутака

УЗБУДЉИВА НОЋ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Пробудио га је телефон који је упорно звонио на сточићу поред кревета. Била су тачно два сата после пола ноћи. Ко је могао бити тако упоран да га у ово доба буди? — мислио је он. Подигао је слушалицу. Једва је успео да изустити реч „хало“, а већ га с друге стране обасу читава бујица речи. Звао га је Гари Кармајкл. Не када је Гари био један од његових најбољих пријатеља. После студија одједном се некуд изгубио, па, ето, сада, после пуних пет година, јавља се телефоном, и то још у ово доба.

— Да... да... мило ми је што си ме се сетно, али би ми било још милије да си за то изабрао неко друго време...

Глас с друге стране жице крчљао је:

— Стив, знам да није време будити људе у ово доба, али је хитно. Обуци се, узми такси и дођи на адресу коју ћу ти дати. Хтео бих да теби, првом, покажем нешто што сам изумео...

Никакво опирање, ни убеђивање није помогло. Стив Колхаун обукао се, сео у такси и упутио се на дату адресу у другом крају Њујорка.

Није како треба ни притиснуо звонце усамљене виле, а врата су се отворила. Пред њим је стајао његов пријатељ у неком радном комбинезону. Коса му је била рашчупана. Видео се да је узбуђен до крајњих граница.

— Ући... мислио сам да ћу пошашавити чекајући те, — биле су прве речи којима је поздравио свог пријатеља новинара.

Пола сата он ми је објашњавао зашто ме је позвао овако касно. Наиме, Гари Кармајкл последњих пет година провео је на усавршавању једног проналазак који је управо желео да покаже прво свом пријатељу.

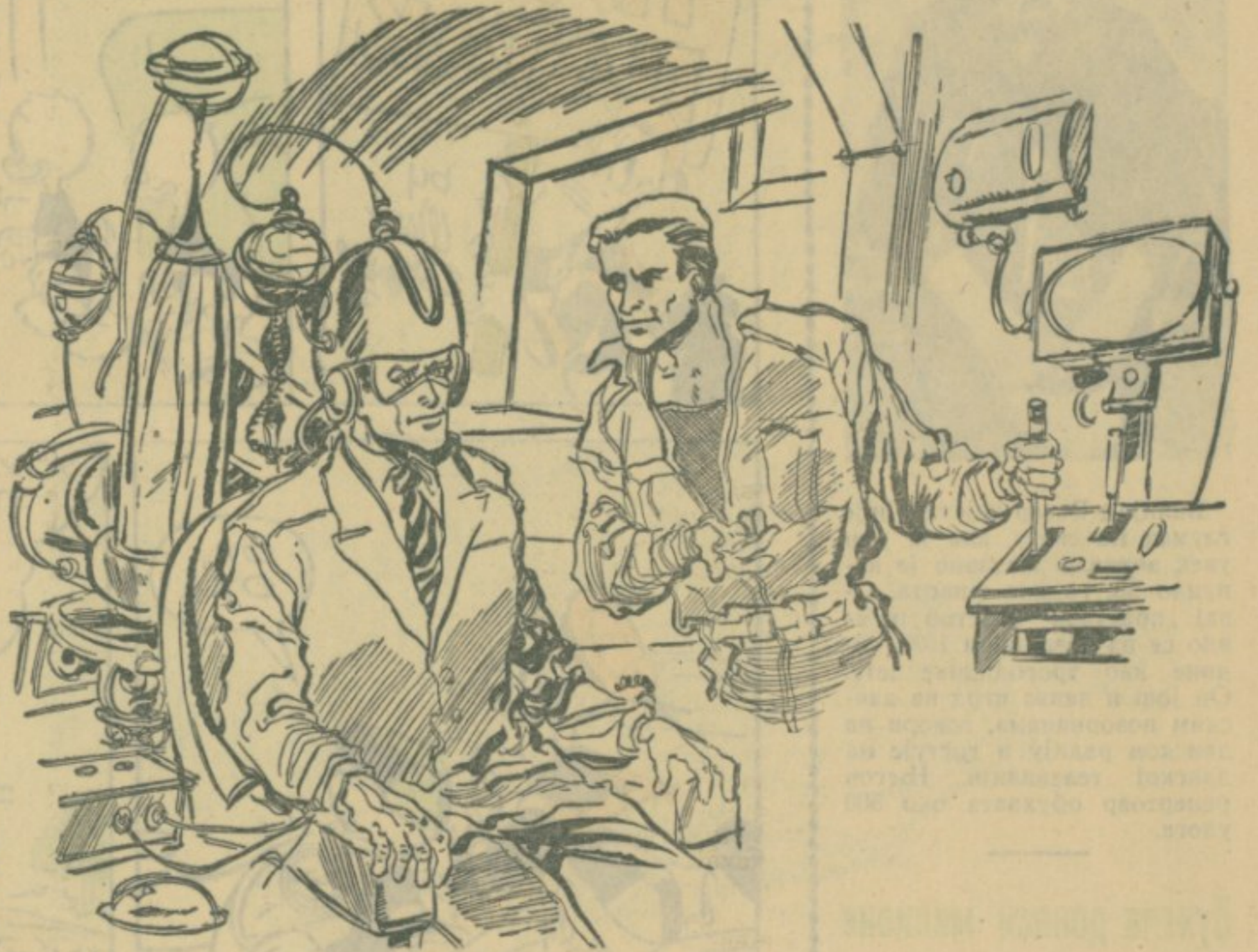
Пошто су мало попили, сншли су у подземне просторије виле. Преграђени подрум био је пун неких необичних инструмената. У самом углу велике просторије налазила се нека столица која је Стив

ва подсећала на електричну столицу. Није му било пријатно кад га је пријатељ позвао да седне на ту столицу. Тренутно је помислио да Гари Кармајкл није случајно скренуо памету. Из оног невезаног разговора у коме му је пријатељ помињао откриће неког револуционарног система за приказивање филмова није баш ништа разумео.

Када је сео у необичну столицу Гари му стави на главу металну кацигу. Око пулса на шакама поставио је неке жице, а на очи му ставио непрозирне наочаре, које су читавим сплетом жица биле везане за један електрични спроводник у виду.

Последње што је видео било је да је Гари пришао некој компликованој табли и почео да окреће многе прекидаче. А тада је осетио лак удар струје. Учинило му се да се тло под њим отвара.

Кад је дошао себи, више није био у подрумској просторији и везаних очију, већ је на коњу јурно преријом. Осећао је прохладни ветар који га је шибао по лицу и чуо топот коња кога је јашао. Негде у подвезсти још увек је знао да је он Стив Колхаун, новинар из XX века. Али, много јача од тог сазнања била је чињеница да је он сада у 1873. години и да се налази у специјалној мисији

федералне владе да рашчисти једну пљачкашку банду у Табстауну. О појасу су му висила два колта, а на глави је имао велики каубојски шешир.

Његов улазак у малу варошицу био је у стилу најбољих каубојских филмова. У ствари то и јесте био, само овај пут филм није пројектован на платну, већ директно, помоћу струје, у мозак новинара, везаног за чудну столицу у подруму његовог пријатеља, на којој све ово доживљава.

Врата кафане на Дивљем западу отворила су се са треском. Ред људи поред шанка тренутно је заземео. То је било и разумљиво. У кафану је ушао специјални шериф Гордон, страх и трепет Неваде, како се у овом тренутку Колхаун осећао. Мало се насмешио на лепу крчмарицу Доли. Био је свестан да ће се Доли у њега заљубити када ликвидира банду банкара који је стекао богатство крадући туђу сток. У тренутку је приметио једног човечуља који је шмугнуо на задња врата. Знао је да је отишао да обавести свога газду да је дошао човек који је опасан за њега и његову банду.

Шериф Гордон или Стив Колхаун стао је уз бар, али тако да је у великом огледалу добро видео улаз у кафану. Сваког часа могло се очекивати да неко почне да пуца. Јак укус вискија опржио му је грло. Наједном је видео како се врата почињу да отварају. Муњевито је спустио десну руку на бисерну дршку револвера. Окренуо се и чучнувши почео да пуца на револвераша у црном оделу који је покушао да га убије с леђа.

Поново је осетио јак удар струје. Све је настало око њега. Он се опет нашао у подруму свога пријатеља везаних очију са електричним жицама које су обавијале чланке на његовим рукама и ногама.

— Шта велиш? — било је прво што га је Гари упитао кад му је одвезао очи и ослободио га столице.

— Фантастично! — узвикнуо је Колхаун.

Није могао наћи речи којима би изразио одушевљење за проналазак свога пријатеља.

Док је Гари у главним цртама објашњавао основе свога проналазак, Стив није могао да се отме осећању да му је жао што није наставио да преживљава филм.

На крају свог објашњења млади проналазач замолио је свог пријатеља да му помогне да сам испроба свој проналазак. У следећем тренутку седео је у столици, док му је Стив намештао шлем и електричне жице.

Стив је пазио да све ради онако како му је његов пријатељ проналазач рекао. Најзад је пришао табли и почео да окреће прекидаче које му је пријатељ обележио. Од места где је била столица чуло се зујање. Видео је како се руке његовог пријатеља стежу на наслоњу. Из властитог искуства знао је да се Гари сада преноси у фантастични свет живих снова. За тренутак је помислио какав ли је филм Гари изабрао за себе, јер му није хтео да каже када је сео на столицу.

Радели тачно по упутствима сачекао је пет минута. Тада је повукао један велики прекидач. Није знао шта ће се десити, али је мислио да ће сада неки електрични удар пробудити младог научника. Већ се спремао да му постави читав низ питања. Окренуо се ка столици и на своје највеће запрепашћење видео како тело његовог пријатеља постаје некако чудно прозрано, док се најзад није изгубило. У углу је остала потпуно празна столица са које је висила челична кацига и електричне жице које су до малопре чврсто везивале Гаријеву главу и чланке на рукама и ногама.

Колхауну се учинило да луди. Зар је могуће да је нешто погрешно учинио помоћу чега је дематеријализовао свога пријатеља. Као луд почео је да окреће разне прекидаче, али ништа није успео. Није знао више шта да ради, кад га на једном прену глас који као да је долазио одмах ту из његове близине. Био је то глас његовог пријатеља. Тргао се као опарен и почео да гледа око себе.

Просторија и столица били су још увек потпуно празни. Тада је приметно да глас долази из малог микрофона на столу. Неко је говорио:

— Немој да се узбуђујеш што ме нема. Наместио сам своје апарате тако да покушам да се за дуже време стварно преселим у свет других димензија. Апарати су сада искључени и укључиће се аутоматски кроз месец дана. Ако све одговара мојим прорачунима, ја ћу се опет вратити у столицу одакле сам и кренуо. Ти си био одсутан само неколико тренутака и мислим да си био задовољан својим излетом. Сада разуми моју жељу да се задржим у неком другом времену мало дуже. Засад не причај никоме о свему овоме. Сачекај док се вратим. Здраво! Ову траку сам снимio пре него што сам те позвао да ми помогнеш у мом експерименту. Уколико се деси да се не вратим, она ће ти послужити као доказ да ти ниси крив за мој нестанак.

Колхаун је немо гледао у мали магнетфон, а затим је погасио светла, прошао поред чудне столице, попео се уз степенице и изишао из виле.

Био је свестан да никоме не сме причати о овој ноћи. И сам је тешко веровао у све оно што је доживео за ово неколико часова. Веровао је да ће Гари успети. Једино га је копкало где се његов пријатељ у овом тренутку налази. Али одговор на то и на срећу да напише најлепши репортаж који је икада имала да буде написана имао је да чека пуних 30 дана.

И то привлачи туристе

Шведска је развила велику туристичку пропаганду у многим европским државама и у Америци. Туристички експерти Шведске сматрају да међу лекарима, наставницима, инжењерима, техничарима па чак и домаћинцама, могу да нађу своје туристе.

Не ради се овде о дубини целова туриста, већ о њиховим склоностима. Шведска није у стању да пружи природне лепоте какве нуде класичне туристичке земље, јер клима није таква. Али она туристима нуди исечак свако-

дневног живота који може људе да заинтересује. Пажињу странаца привлаче шведски технички и социјални експерименти, па ће главне туристичке атракције у овој земљи бити: сателитски градови који нину око великих градских центара, индустријска и кућна гимнастика, дечја игралишта и домови, школе, трговина и истраживања у области потрошње, као и друга подручја друштвеног и социјалног живота земље.

ПУТ — ВИЛИН КОЊИЦ

На насипу који се гради на ушћу реке Колумбије изграђен је најнеобичнији пут. За њега се може рећи да је пут-вилин коњиц, јер му је животни век само један дан. Пут је направљен од песка а дуж њега постављене су специјалне цеве за наводња-

вање песка. Док прскалице раде пут је чврст и преко њега се крећу моторна возила од двадесет пет тона. Када оне престану пут нестаје. Преко овог чудног пута одвијаће се саобраћај све док не буду завршени радови на насипу.

КАЛЕЈДОСКОП ПРОНАЛАЗАКА И ОТКРИЋА

Необичан комбајн за обраду стабала конструисала је група америчких инжењера. Његов основни део су огромне, челичне маказе које се покрећу помоћу хидрауличног уређаја за стварање великог притиска. Стабло или балван пречника око пола метра маказе пресеку за свега седам секунди. После тога ма-

шина подиже оборено стабло нарочитим захватом, одсеца с њега гране и реже га на комаде. Посебан уређај слаже исечена дрва на траку конвејера и помоћу ње товари их у отворене вагоне.

Читалац налази у каталогу књигу која му је потребна, записује њен број, а затим исти број окрене на телефонском бројчанику. Кроз минут-два он добија жељену књигу. Вероватно сте помислили да се број тражене књиге преко телефона саопштава библиотекарју. Преварили сте се. У овој библиотеци нема библиотекарја и разносача

књига. Наиме, пошто је читалац „јавио“ телефонски број књиге, нарочити уређај налази према том броју књигу на полици и преко покретне траке доставља је у читаоницу. Оваква библиотека отворена је недавно на Вишој техничкој школи у холандском граду Делфту.

Оригиналну врсту вакцина које слабе микробе-узрочнике болести предложио је руски научник доктор Николау. Према његовим идејама израђено је неколико врста вакцина и оне су проведене на клиници показале своју ефикасност. Вакцине професора Николау представ-

љају у ствари специјалне рас-творе тешких метала. „Бакарна“ вакцина служи као предохрана против беснила, „сребрна“ као предохрана против једне врсте запаљења мозга, а једна друга врста, „сребрне“ показала се као изванредна заштита од грипа.

Једна америчка фирма пустила је у продају оригинални модел ловачке пушке-двоцевке. Обе цеви начињене су од стакленог влакна, а куцак и готово сви остали делови — сем опруге и упаљача — од стакло-пластике. Стручњаци тврде да су пушчане цеви од стаклених влакана дво-струко отпорније од челичне и потпуно сигурне од рђе.

У Француској се недавно појавила необична покретна биоскопска сала — синерама. Колоната теретних аутомобила преноси од града до града не само кино-апаратуру и потребан персонал, већ и биоскопску дворану у коју може да стане три хиљаде гледалаца који гледају филм на највећем биоскопском платну у свету дугачком 30 и високом 16 метара. Да би се биоскопска зграда поставила потребно је свега 8 минута, јер се читава састоји од делова који се надувавају. Кад се зграда сложи, за њено превозење довољан је један камион с приколицом.

За свега један час аутомат може да „обработи“ око десет хиљада писама.

Недавно је у Енглеској у Бироу за патенте пријављена приколица за мотоцикле која може да послужи и као моторни чамац за две особе. Приколица је снабдевана малим, али јаким мотором који покреће елису чамаца. Захваљујући овом изуму, излетник може да дође са мотоциклом до речне или морске обале, да ту откачи приколицу, спу-

сти је у воду и крене на пловицу. Производња мотоцикла с приколицом-чамацем већ је почела.

Њујоршка фирма „Ултрасоник“ израдила је налив-перо које пише... ултразвуком. У држаљци пера налази се сићушан генератор ултрасоночесталих тресања а улогу пера врши једна лоптица. Вибрирањем, лоптица помера влакна на хартији и оставља на њој „вечити“ траг

који се може уништити само заједно са хартијом на коју је нанесен.

Потребно је да се у кратком року пошаље неколико хиљада позивница, анкетних листића или слично. Колико је потребно труда и времена да се материјал стави у конверте које затим треба запечатити, ставити на њих марке и написати адресе. Недавно су чехословачки инжењери конструисали аутомат који обавља сав овај посао без помоћи чове-

ка. За свега један час аутомат може да „обработи“ око десет хиљада писама.

Недавно је у Енглеској у Бироу за патенте пријављена приколица за мотоцикле која може да послужи и као моторни чамац за две особе. Приколица је снабдевана малим, али јаким мотором који покреће елису чамаца. Захваљујући овом изуму, излетник може да дође са мотоциклом до речне или морске обале, да ту откачи приколицу, спу-

сти је у воду и крене на пловицу. Производња мотоцикла с приколицом-чамацем већ је почела.

БЕЗАЗЛЕНА ВОЈСКА

Логор пруске војске изгледао је обично, као сваког дана. Крај ватре се сместила група коњаника, поред њих су пасли слутани коњи, недалеко продавала је вино леполика пуковска крчмарница. Само мало даље био је постројен пук француских гренадира. Пред стројем стајали су маршали очекујући да се појави Наполеон. Али, Наполеон није дошао...

Уосталом, како би он и могао да дође кад је у то време лежао у картонској кутији? Јер, „мали каплар“ је од олова као и његови војници, као пруски улани, као и лепа кантињерка. За обе војске, француску и пруску, било је довољно места на тепиху у кабинету пољског историчара Стефана Доманског, команданта те оловне војске.

У збирци историчара Доманског има више од 6.000 оловних и пластичних фи-

гурица које представљају војнике и војничку опрему свих времена и народа. Иза застакљених витрина на мачују се римски војници високи свега око 2 сантиметра, са упереним копљима лете у бој вигезови у оклопима, каубоји јуре за Индијанцима украшеним шареним перима.

Мала одаја у кући која се налази у једној од варшавских улица буквално је затрпана тим колекцијама и читавом библиотеком књига из војне историје. Оловни војници не служе само за игру, што најбоље показује пример историчара Доманског. Њему се често обраћају за савет историчари, уметници, режисери — људи којима је из овог или оног разлога потребно да тачно знају какву су униформу носили драгоњи Фридриха Великог, како су изгледали коњаници Џингис-кана или како су били одевени Гарибалдијеви војници.

МАЈСТОРИ ЦИРКУСКЕ АРЕНЕ

Браћа Карсони познају цео свет, а и свет познаје њих. То није никакво чудо, јер они важе за најбоље еквилибристе на свету. За њих се отимају варијетети и ноћни клубови. Три брата изводе тачку коју до сада још нико није успео да превaziђе. Због тога је разумљиво да они данас добијају огромне хонораре. Ове светске звезде потичу из сиромашног предграђа Беча — Симеринга.

Карл Карсони, најстарији од браће прича: „Наша мати родила је 26 деце од којих данас живе „само“ 14.

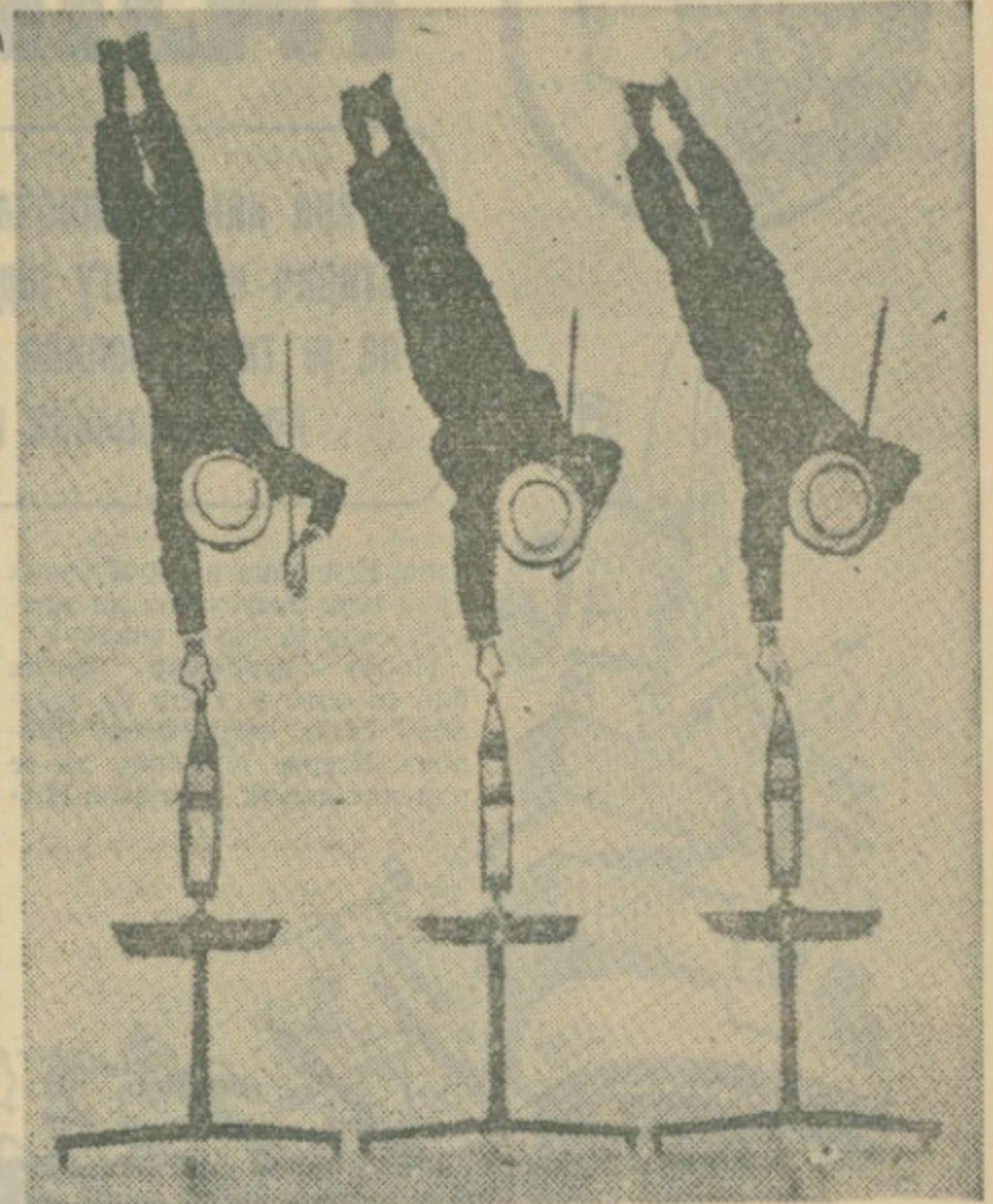
Карл Карсони је шеф трупе. Од малих ногу стекао је велико знање у артистичкој уметности. Био је звезда гимнастичког друштва у Симерингу. У петог години изводио је највратоломније вежбе. Када је имао 12 година одлучио је да постане артиста. Прикључио се једној путујућој трупи. Касније је наступио са 14 Романоса у циркусу Ренц. Тиме је његова каријера била осигурана.

Одакле заправо потиче његова даровитост? Од оца сигурно не, јер он је био скроман поштански чиновник. Али зато је деда био „црна овца“ у породици: био је страни артиста: од музичког клоуна до играча на жици. О-

Браћу Карсони сма-трају за најсме-лије еквилибри-сте на свету. Стој на кажипрсту на ивици облакодера

ва уметничку крв наследили су унуци Карл, Јозеф и Енгелберт. Карл је десет година старији него његова браћа близанци, али се то не примећује. Он је шеф трупе и упутио је браћу у ову уметност. Данас се они сећају оног тешког времена када су по 10 сати на дан тренирали са празним стомацима. Али, вежбе су се исплатиле, јер су после 2 године постигли свој циљ стој на руци — боље речено: стој на кажипрсту — на шампањској боци или на штапу!

Када су се браћа потпуно увежбала, почеле су да пљуште понуде. Из циркуса Ребенга отишли су у Пешту а одатле почиње успех. Следе ангажмани у Енглеској, Кана-

Браћа Карсони изводе своју тачку.

ди, Аустралији, Новом Зеланду и коначно у Америци. О овоме што су браћа тамо доживела могла би да се напише књига. Сада су већ били признате звезде којима се у неким местима плаћао недељни хонорар у износу од четири и по милиона динара:

У клубовима су приказивали своју уметничку тачку са шампањским боцама и штаповима. Публика је била одушевљена. Међутим, један индустријалац није веровао да Карл Карсони може да изведе „стој на кажипрсту на штапу“ и на неком опаснијем месту. Опкладили су се у милион динара. Карл Карсони се смело успео на руб облакодера — хотела. Један човек лампом је осветљавао фасаду. Би ла је поноћ и мркли мрак. Хладно, смешени се узвиноу се Карсони на штап, извео стој на кажипрсту — и добио опкладу.

После пет дана извео је исту „шалу“ на телевизији, са мо је овог пута био осигуран код Лојда на 50 милиона. Али и највише осигурање у овакој ситуацији тешко може да умри живце. Но све је прошло глатко.

Чак и на највишем облакодеру на свету, на Емпайер Стејт Билдингу намеравао је Карсони да изведе свој стој на кажипрсту, али је због грађевинских радова морао да одустане.

У Лос Анђелосу браћа Карсони наступала су уз Абота и Костела, Џефа Чендлера, Бастера Китона, Френки Лејна, Тери Мура и Фреда Мек Мареја. Карсони има у својој мapi захваљнице Боб Хопа, Дин Мартина и Џери Луиса. Из Лос Анђелоса браћа Карсони кренула су на турнеју по Америци са пијанистом Валентином Либераче.

Иако су браћа Карсони пра ви светски путници који се у сваком граду света осећају као код куће, ипак редовно проводе извесно време у Бечу са својом породицом која броји 45 чланова!

СА СВИХ СТРАНА

„Дионизијев мозаик“ откри вен је на северу од Алпа. Реставриран је и сада се налази близу катедрале у Келну. Овај мозаик величине 75 квадратних метара сачињавао је под једног римског града у Келну. Датира од трећег века и састоји се од око 1,5 милиона каменова. Случајно је откривен кад се 1941. године градио на овом месту склониште од бомбардовања. Италијански специјалисти реставрирали су мозаик више од две и по године.

Има три врсте људи на свету: оних који мрзе Пикаса, оних који мрзе Рафаела и оних који никад нису чули да се говори ни о једном ни о другом.

„Црни порцелан“ најзад се појавио и у Западној Немачкој. Једна позната западнонемачка фирма успела је да усаврши његову израду после многобројних покушаја. Прве вазе и ћупове од овог порцелана декорисао је Финац Тапио Виркала.

Становници Израела и САД су поделили назив највећих потрошача јаја на свету у 1961. години. Према главном објављеним статистичким подацима просечно 355 јаја годишње потроши сваки грађанин Израела и САД. Ова цифра представља повећање од 4,7% у односу на прошлу годину.

Живинарство је у Израелу постало права индустрија и гајење живине се одвија стро

него на Земљи; има прашице, лаве и томе слично. Међутим, сада она одлично служи археолозима. Она је удељена тако да се они помоћу ње брзо оријентису да ли је ископавање на одређеном месту потребно, могућно или не.

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

ТАЈНА ПОБЕДЕ

Стара камена плоча која је служила као отирач на прагу једне сеоске куће открила је тајну велике Темистоклове победе код Саламине над Персијанцима

Рађање сунца 26. септембра 480. године пре наше ере ватекло је Ксеркса, персијског цара и го сподара огромног царства, на брежуљку изнад Саламинског залива. Његова војска већ је била заузела Атину и да би коначно уништио Грке, потучене на сувом, он је под плаштом ноћи увео у Саламински залив много великих и добро наоружаних бродова.

Ксеркс није сумњао у победу. Јер, Грци су имали само мале бродове — триреме, и то три пута мање него Персијанци.

Али, Ксеркс је био потучен. У залив, широког свега километар и по, персијски бродови нису могли да развију брзину нити да маневришу. Грци нису ни покушавали да се уклоне непријатељима. Налетали су на њих, закачињали своје бродове за њихове. Персијски бродови, покушавајући да се извуку из залива, сударали су се између себе и с бродовима који су им хитали у помоћ. Поред тога, посада персијске флоте била је састављена од Фени-

чана, Египћана и заробљених Грка који нису хтели да жртвују себе за туђег владара.

Пораз персијске флоте био је потпун. Грци су изгубили свега четрдесетак бродова. Ксеркс је морао да се одрекне даљих освајања. Ње-

је плочу као отирач за ноге испред свог кућног прага.

У пролеће 1959. године на молбу сеоског гостионичара, учитељ је као мамац за иностране туристе уредио у његовој крчми сталну изложбу античких предмета. Ту се, из-

гова полумилионска војска није могла да наступа далеко од Персије без подршке флоте „Непобедиви“ цар морао је да се врати. Грчка је била ослобођена.

Историчари су већ давно утврдили све појединости персијског пораза. Али, околности предаје Атине и грчке припреме за поморску битку остале су им непознате. Једини сведочанства којима су они располагали било је неколико песничких стихова а Есхилова драма „Персијанци“.

Две хиљаде година историчари су били приморани да се задовоље само тим оскудним подацима.

Али, пре 30 година неки сељак из места Троизен, нашао је у земљи мраморну плочу ишапану некаквим словима. Практични домаћин брзо јој је нашао примену: поставио

међу излизаног новца и комада старе грнчарије, нашао је наша плоча. Једном је малу изложбу посетио амерички професор класичних језика Џемсон који је у Грчку дошао на годишњи одмор. Мада је натпис на плочи био у пола истрвен, Џемсон је препознао грчка писмена из четвртог века пре наше ере и прочитао реч „Саламина“ сетно се да су баш ту, у Троизен, пре Саламинске битке биле евакуисане атињанске жене с децом.

Џемсон је фотографисао плочу и начинио њен отисак од масе тав. Папијемашеа. Он је преливао отисак водом у коју је ставио истуцан угаљ, посматрао како се показују дотле неприметна удубљења и разабрао једно слово за другим. Вративши се на Пенсилвански универзитет дао се на дешифровање докумената.

Текст је био написан без интерпункцијских знакова и већинских слова.

На каменом документу било је око две хиљаде слова. Она која су недостајала научник је допунио по смислу и пред њим се указао декрет атинског државника и војсковође Темистокла, заправо његова верна копија уклесана у камен. Декрет је подробно одређивао ред и план евакуације Атине и план разбијања персијске флоте. Према декрету жене и деца морали су без одуговлачења да буду пребачени у град Троизен на Пелопонезу. Међутим, свештеницима и свештеницама — државним благајницима било је наређено да остану на Акропољу „на стражи ризница које припадају боговима“. Очекивано, Темистокле се надао да се Персијанци неће дрзнути да подигну руку на свети лиште. У томе се преварио: сви свештеници и њихови по-

моћници били су побијени, а ризнице опљачкане.

У декрету је даље био подробно изложен распоред заповедника бродова, морнара и веслача и дата наредба како да се разместе грчки ратни бродови да би у пуној мери искористили и своје предности и слабе стране противника. Град Атина стављао се под заштиту „Смеогућег Зевса, Атине Победнице и Посејдона Спаситеља“. Оваква посвета у ствари је значила да се сам град неће бранити.

Победа Атине која је имала свега 30.000 бораца над Ксерксовом полумилионском војском и огромном флотом није била никако „чудо“. Битка је била унапред одлучно замишљена. Херонизам рођуба који су бранили своју слободу и детаљан план битке донели су Грцима успех који је све до недавно сматран „чудом“.

ДА НЕМА ОПИТА...

На главу научника ставили су другу вештачку главу; вештачка глава је снабдевана с два ултрасетљива микрофона помоћу којих се може утврдити кад и како „ухо“ лаже.

Акустиком се слабо интересују широке масе. Њих више интересују „спутници“ и ракете. Међутим, да се не врше опити по лабораторијама за акустику, многи би људи били осуђени на потпуну глувоћу, а самим тим они би били искључени и из друштвеног живота.

Ма колико то било чудновато, требало је храбрости и челичне воље да би се дошло до позитивних експеримената из „света тишине“. Наиме, радило се о истраживању узрока буке која је неопходна нашој психичкој равнотежи. Сам опит се састојао што је истраживач морао ући у велику просторију са зидовима који упијају звуке. Оваква опит није могао издржати више од пола сата.

Један научник је одважно желео да утврди квалитет и ја-

чину звука у нескладном снопу који удара у нашу бубњу опну. У ту сврху, научник је дао да се начини вештачка глава а у свако ухо стављен је по један пластични ултрасетљив микрофон. Затим је сео у једну високу фотелју. На главу су му ставили вештачку главу. Сам у огромној просторији, осветљеној наранџастом бојом, с ногама које су висиле три метра од пода — научник је чекао. Оператери су пуштали разне звуке, шапате, звиждуке као и електричне варијације. Све је то регистровало научноково ухо. И поред њихове слабе снаге, он је покушао да одреди порекло ових разних звукова. За то време, микрофони су мерили јачину и локализацију звуке помоћу једног електронског апарата. Та да се могло видети када и како човекче ухо „лаже“. Затим је лабораторија поново утопула у дубоку тишину.

Научник осети неку празнину у желуцу. Обузе га страх од тишине. Овде ћемо изнети његове утиске.

„После четврт часа непокретности почеше да ме боле ноге, каже научник. Кад сам хтео да их прекрстим, моје цеванице „запуцкеташе“ као суво грање кад се бацају у ватру. Удахнух мало ваздуха, али ми се учини као да се дигао страхан ледени ветар. Цело моје биће обузе велики страх, страх од потпуне тишине. У том тренутку није ми ништа интересовало: ни моји помоћници који су се налазили иза безвучних зидова, ни моја друга глава, ни научни опит. Почео јако да ми лупа срце. Чинило ми се да сам осуђен у овом свету празнине. Осетих просто како тече моја сопствена крв кроз вене. Моји сарадници, који су из прикрајка све то пратили, ослободише ме мука пуштајући преко грамофона неки валцер. Било је прошло 30 минута откако сам сео у прве фотелје — тридесет као вечност дугих минута. Моји сарадници су пратили моје погледе и у нотесе записивали све детаље — место одакле сам мислио да долазе звуци.“

РАДИО-ПОШТА

У поштанско сандуче спустили сте писмо. Кроз десет-петнаест минута адресат који живи у другом граду или чак на другом континенту добија то писмо из руке разносача поште. Фантазија? Не! Само добро ор-

ганизован фототелеграф. Овај систем везе проверава се на линији између Вашингтона и Бетл Крика у Калифорнији. Како овај систем ради?

Писмо убачено у поштанско сандуче доставља се пневматичном поштом у одељење за његово одашиљање. После тога све операције обављају се аутоматски.

Нарочити уређај отвара коверту, расклапа писмо и ставља га пред објектив машине за читање. Светлосни зрак, крећући се по исписаном листу, копира оно што је написано и у виду серија електричних импулса та „радио-копија“ писмо одашиље се у етар.

На месту пријема сигнали се хватају, појачавају, претварају се у треперења светлосног зрака који, метајући у мраку по листу фотографског папира, поново пише по њему ваше писмо. Фото-писмо треба тада брзо изазвати, осушити, сложити, ставити у коверат с написаном адресом и доставити га ономе коме је упућено.

Време од отварања писма на месту одашиљања и прелазе добијеног писма у одсек за разношење поште у другом граду не износи више од неколико секунди. Јер, сваког минута помоћу овог система преноси се више од 200.000 штампаних знакова, то јест читав текст једне књиге од око сто страница. Преношење се истовремено врши преко седам канала, при чему се преко сваког канала шаљу четири писма. Израчунато је да поштанска тарифа за овакво достављање писма неће износити више од тарифе за авионска писма.

СТАКЛЕНИ ЧЕЛИК

У Совјетском Савезу стаклена опека је постала грађевински материјал као што је и цигла од иловаче. У Сједињеним Државама пронађен је стаклени челик, који се показује као прворазредан грађевински материјал.

Хемијско и физичко везивање стакла и челика је такво да се добија једињење које је веома чврсто и отпорно. Низ опита вршен са стакленим челиком дао је добре резултате. Приликом једног опита две челичне шајбне, пречника 10 сантиметара, превучене су отопином стакла. Хемијско и физичко једињење је било тако снажно да ни тежина камиона, која је износила 5,5 тона, није могла да одвоји шајбну једну од друге.

Поред велике чврстине, нови грађевински материјал је веома отпоран на временске и друге промене. Док челик подлеже корозији, стаклени челик је отпоран на све алкалије и киселине, сем флуорне киселине. Хемијски је постојан и може да се лије.

ПРИЧА ОД Џемса Тарбера

Пре неколико година, један варошки пас отишао је да проведе годишњи одмор на селу.

— Сви сеоски пси су кукавице — закључио је он после неколико дана.

Одакле му то мишљење? Отуд, јер је чуо да се плаше једне животињце која има белу пругу на леђима.

На фарми, где је летевао варошки пас налазио се и један сеоски пас.

— Ти си обичан слабић — рече он сеоском псу. — Не би ми било нимало тешко да те пребијем. Исто тако лако бих докусурио и малу животињу са белом пругом. Покажи ми је...

— Добро, али да ли желиш да ми поставиш неколико питања о тој животињи? — упита га сеоски пас.

— Не, — рече варошки пас. — Нису ми потребна никаква објашњења.

Тада сеоски пас одведе варошког у шуму и показа му животињу с белом пругом; то је био твор. Варошки пас одмах скочи на животињу, али је већ после неколико тренутака балдисао. Кад је дошао

Сувише сигуран у себе

к себи, упита га сеоски пас:

— Шта се то догодило?

— Бацио ми је „втриол“ у лице, — одговори варошки пас, али ме није ни дотакао.

Неколико дана после тога сеоски пас исприча варошком псу о једној другој животињи која је страх и трепет за све сеоске псе.

— Одведи ме тамо, — рече варошки пас. — У стању сам да савладам свако створење које нема копита као коњ.

— А да ли сад желиш да ми поставиш неколико питања о тој животињи? — упита га сеоски пас.

— Не, — одговори варошки пас. Ти ми само покажи где она живи.

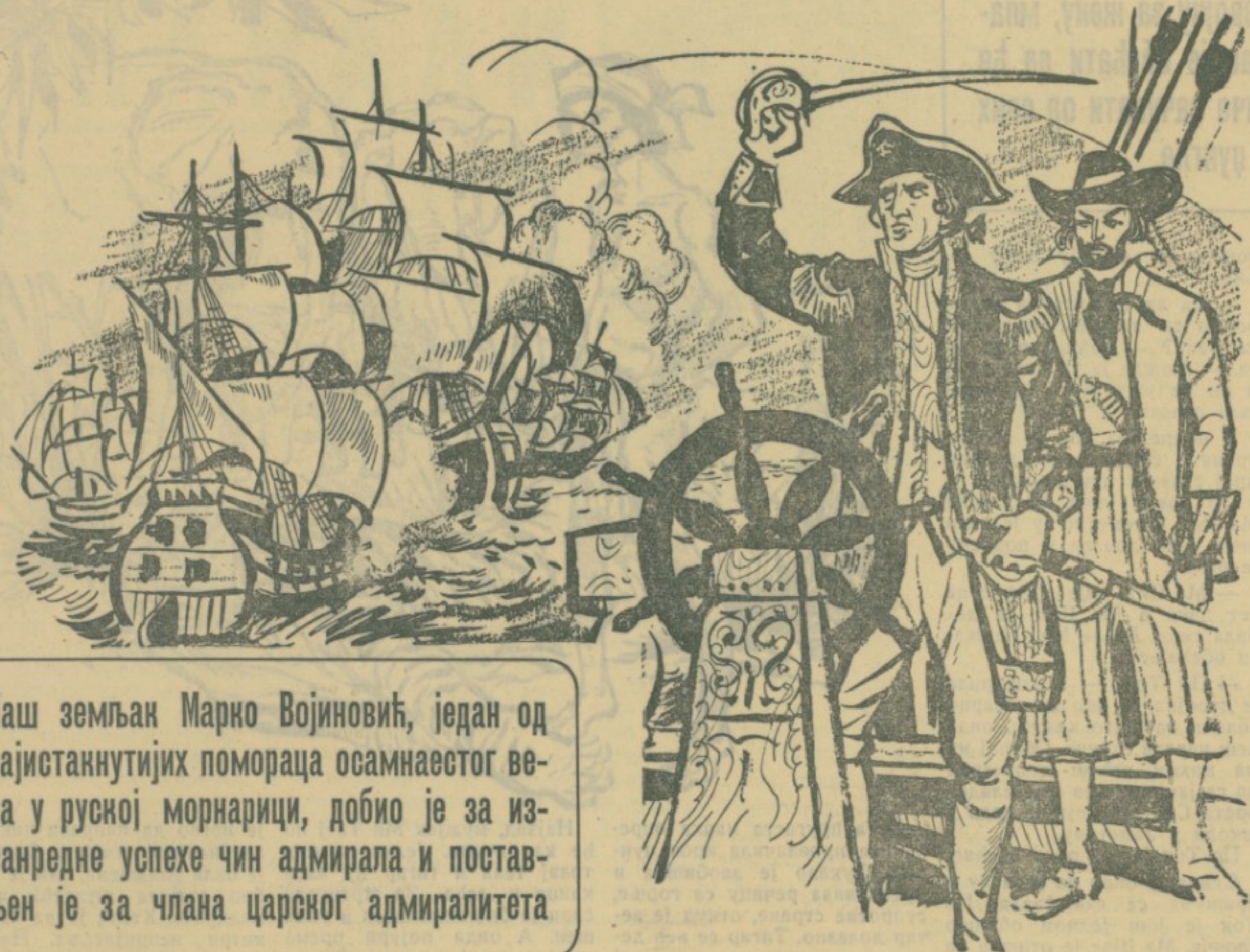
Тада га сеоски пас одведе у шуму. Баш у том тренутку појави се мала животиња.

— Охо, је ли ово та животиња? — Какво страшно створење! — рече варошки пас с иронијом. — То је обична зврчка коју ћу брзо савладати.

И он скочи на животињу — на бодљикаво прасе и нападе га.

ПОМОРАЦ ИЗ ХЕРЦЕГ-НОВОГ АДМИРАЛ РУСКЕ ФЛОТЕ

Наш земљак Марко Војиновић, један од најистакнутијих помораца осамнаестог века у руској морнарици, добио је за изванредне успехе чин адмирала и постављен је за члана царског адмиралитета

Многи наши поморци су добровољно ступали у руску морнарицу која је, борећи се против турске флоте, насилно пролазила кроз Дарданеле у Средоземно море. Најзначајнији међу њима је свакако Марко Војиновић, младић из Херцег-Новог који се рано прочуо као храбар и вешт поморац. У ескадру руског вицеадмирала Арфа ступио је 1770. године и добио чин поручника и звање команданта ратне лађе.

Ватрено крштење доживео је у јесен идуће године када је руска флота извршила жесток напад на седиште адмиралитета турске флоте у Мигелени. Марко Војиновић је у тој борби као заповедник једне од најпознатијих руских фрегата „Слава“, први упао у турски адмиралитет и истакао царску заставу.

Ово је натерало Турску да тражи примирје. Преговори, међутим, нису дали никакве резултате. Прекинути су идуће, 1772. године, и рат је настављен. У борбу је одмах ступила и Маркова фрегата „Слава“. У саставу Црноморске флоте пробила се кроз Дарданеле и заузела острво Логос. За релативно кратко време уништила је 13 турских бродова и два тона обалске артиљерије. Крстарећи затим по водама грчког архипелага она је, од маја до 20 јула заробила 6 ратних бродова. Ти успеси донели су нашем земљаку Марку Војиновићу орден св. Борја IV реда и чин секунданта-мајора.

Сам у позadini турске флоте

Већ у октобру фрегата „Слава“ под заповедништвом Марка Војиновића упада у још тежи вртлог и бележи још већи успех. Турска улцињска флота кренула је према Патраском заливу на Пелопонезу. Намера једног заповедника Мустафа паше је била да се споји с туниском флотом и да заједно с њом врати

руску флоту кроз Дарданеле у Црно море.

У сусрет улцињској флоты одмах је упућен поморски одред Ивана Војиновића, Марковог рођака који је исто тако служио у руској морнарици. Требало је да успори кретање улцињске флоте и створи услове за напад главних снага руске флоте.

Улцињска флота је 25. октобра, удловила у Патрас а већ сутрадан је напала руска ескадра којом је командовао капетан Коњев. Највеће тежбе Мустафиној флоты задао је Марко Војиновић који је са фрегатом „Слава“ кренуо према Патрасу, пробио се кроз конвој турских лађа и у зору 27. октобра нашао се између турске флоте и њене обалске артиљерије.

Цитав дан је Маркова фрегата водила борбу у позадини турске флоте не дозвољавајући јој додир са обалском артиљеријом. Храбра посада усамљене лађе била је већ на измаку снаге. И у критичном тренутку, 28. октобра, стигле су у помоћ две ратне лађе: „Гроф Орлов“ и „Забиејка“ које су улцињску флоту потпуно одсекле од обале и у савом заливу потопиле свих њених 28 бродова.

Командант сиријских устаника

Букурештанско примирје прекинуто је за кратко време борбена дејства, а онда је, по сле истека примирја, заповедник црноморске флоте упутио тек створену ескадру Ивана Војиновића у помоћ сиријским устаницима који су се дигли против Турака. У тој ескадри била је и Маркова фрегата „Слава“.

Пошто је припремљен заједнички напад Иванове ескадре и устаника Марко је, као искусан и храбар ратник, одређен за команданта устаничке војске при нападу на Бејрут. Град је био јако утврђен и Турци су га жилаво бранили. Али упорност устаника и руске ескадре учинила је да по-

сле више од два месеца, 22. септембра, Бејрут буде ослобођен.

Наши земљаци Иван и Марко Војиновић су се нарочито истакли помажући сиријском народу да после многих страдања стане на своје ноге. Иван је уз несребично залагање чланова своје ескадре саградио обалу у луци Сура, а Марко подигао прву болницу у Бејруту.

Убрзо затим, 1774. године, на Црном мору је завладало затишје. Марко је одмах премештен у балтичку флоту, а седам година касније постављен је за заповедника тек створене каспијске флоте.

У јесен 1781. године каспијска флота је упловила у Астрахански залив који је тада припадао персијском шаху Мухамед Хану. Дипломатске способности Марка Војинови-

ћа учиниле су да постигне споразум са персијским шахом и подигне руско трговачко насеље Аршфра. Шах је примио обавезу да у знак покорности упути свог представника у Петроград.

Умирујући побуњена племена, Маркова флота је почетком 1782. упловила у залив, а средином лета прешла у Баку где је владао хан Фел Али. Вешти поморац је после дугог натезања потписао с њим уговор по коме хан признаје руску царицу Катарину II за свог господара.

Последња и највећа победа

Три године касније, 1786, по сле смрти адмирала Мекензија, Марко Војиновић је постао заповедник луке и флоте Севастопоља. Баш у то време царица Катарина је с немачким царем Јосифом II потовала по Криму. Задовољна напретком севастопољске флоте она је њеном заповеднику Марку Војиновићу дала чин контра-адмирала.

За црноморску флоту су 1787. године наступили најтежи дани. Турска је одмах после објаве рата кренула са својом флотом за Крим. Руској флоты је запретила велика опасност. За њеног команданта је постављен Марко Војиновић који је одбио турски напад на Крим. Када је руска војска под командом Суворова пошла у противфанзиву, њен леви бок је с мора обезбеђивала црноморска флота под командом нашег земљака.

Турци су били решени да по сваку цену униште руску флоту па су и пошли у одлучан напад. Али их је црноморска флота дочекала спремна. Велика и тешка битка одиграла се код Гусмине. Победу је однела флота Марка Војиновића који је тада произведен за адмирала и постао члан руског царског адмиралитета.

Из ризнице дега Сџаје

Све је у животу потчињено дужности. Бити веран дужности — највећа је част. Занемарити дужност — највећа је срамота (Цицерон).

Ласкање не потиче никад из великих душа. Оно је урођено ситним душама којима лако успева да се начине мањим, него што су да би лакше ушли у животну сферу личности којој ласкају (Балзак).

Лажљив и лаком лако се поведе (народна).

Много је теже одупрети се пијанству од успеха, него ли горчини у недаћама које вас снају (Анри Робер).

Лавица окути једно, али вредно (народна).

Од костију људи који су пали као жртве речи могла би се подићи већа пирамида него што је Кеопсова (Густав ле Бон).

Зло што га људи чине живи и после њих. Добро се често сахрањује с људима (Шекспир).

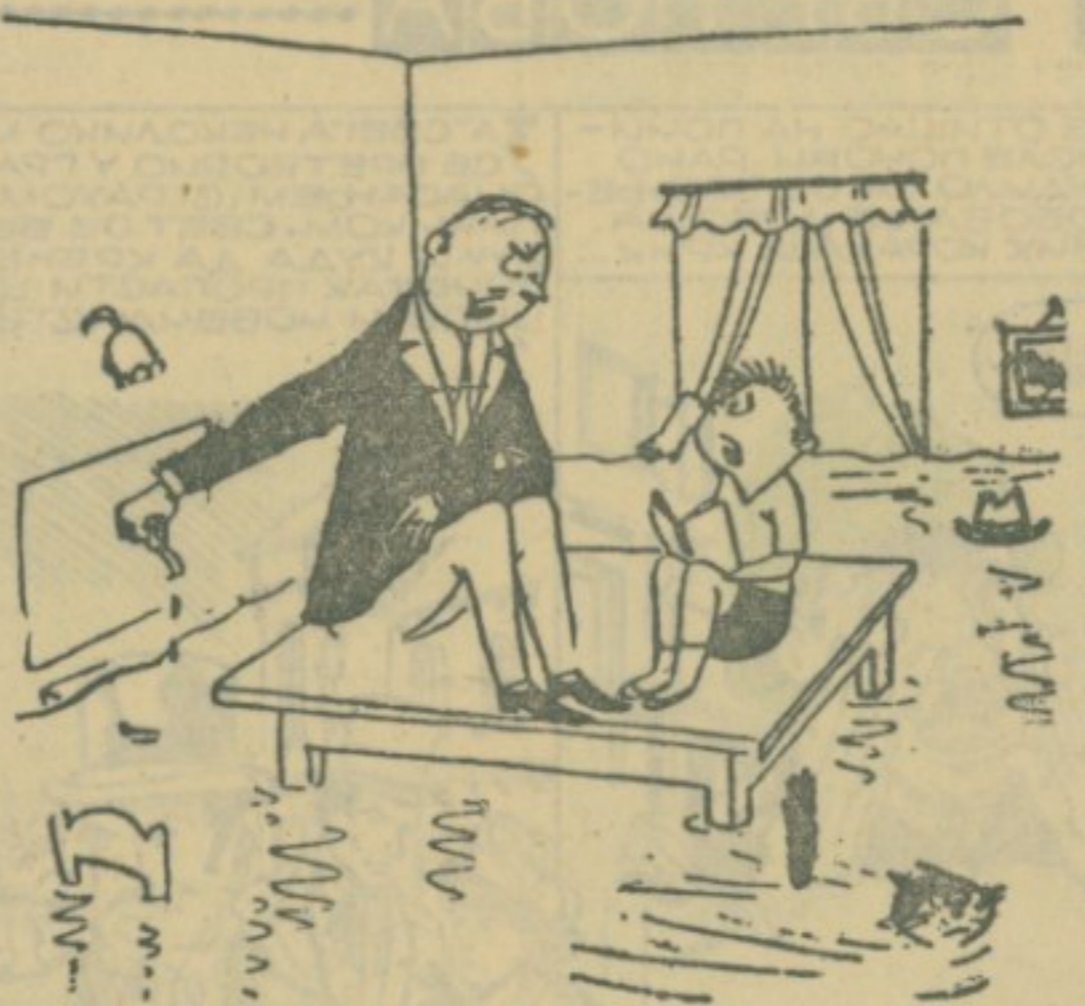
Тајно мито крв пије (народна).

Ако људе узмемо онакве какви су — правимо их горим. Али, ако са њима поступамо као да су такви какви би требало да буду, тада их водимо правим путем (Гете).

Лакому човеку — увек мало (народна).

Потребно је да волиш људе, ако хоћеш да и они тебе воле. Да би задобио туђе срце, мораш дати своје (Иљин).

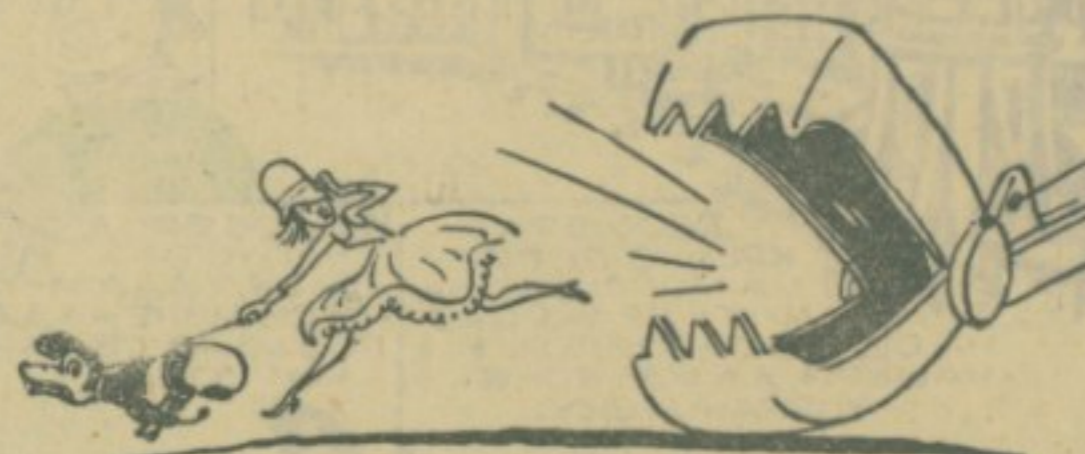
МАЛО СМЕХА

— ДА ЛИ ТИ ЈЕ БАР САД ЈАСНО ШТА ЈЕ ОСТРВО?
— НИЈЕ, ТАТА.

ХОЋЕШ ЛИ ДА ПРИЗНАШ ИЛИ НЕЋЕШ?

БЕЗ РЕЧИ

БЕЗ РЕЧИ

Преглед болесниковог срца са удаљености

На универзитету у Лос Анђелосу усавршен је начин испитивања болесниковог срца на раздаљини. Помоћу нарочитог радио-предајника који се причвршћује на врат болесника лекар може преко свог радио-пријемника на истим таласним дужинама у свом кабинету или стану да прати рад болесниковог срца када он спава, хода или ради. Недавно је у једној клиници вршена операција срца. Лекар који је стално лечио болесника, налазио се удаљен од њега много километара, али је непрекидно пратио рад његовог срца и давао персоналу потребна упутства.

БОРБА КРАЈ НИАУНГА ДРВЕТА

Н овебра 1879. године По Ток је имао 15 година. Али, од свих својих вршњака и од многих старијих људи био је бољи водич слона. То је било доба када је већ морао да мисли на женидбу. Изабрао је Ма Пиу, ћерку власника слона. Тога дана он се хвалио Ма Пиу да у целој бурманској џунгли не постоји човек који од њега више зна о словима, па чак да он, По Ток, боље то зна и од њеног оца, а као доказ рекао јој је да ће слоница Ма Шве ускоро добити младунче. Ма Пиу у то није поверовала, али је рекла да ће се удати за њега, ако се за десет дана роди слонче.

По Ток је постао замисљен. Долазак младунчета на свет је срећан догађај за цело логор. Али шта је могао сајда да уради. Место које ће слоница Ма Шве и њен „муж“ Ми Твеј изабрати за људе је тајна.

По Ток се заиста није преварио. Ма Шве и Ми Твеј изабрали су место крај стене кроз коју поток протиче. То значи са три стране били су заштићени водом, а свуда унаоколо било је доста траве. На средини овог пропланка расло је велико нианг дрво. И целе

Да би добио жељену девојку за жену, млади водич слона морао је обећати да ће тек на свет дошло слонче сачувати од свих опасности џунгле

ноћи Ми Твеј је узбуђено ишао око дрвета, а када је сунце грануло, очи целе џунгле — мајмуна, птица и веверица — виделе су новорођено слонче.

Али што је велика реткост, и од свих водича слона у целој Бурми, само на прсте који су могли избројати они који су одмах видели младунче, ово младунче је видео и По Ток. Мале округле очице, још непривикнуте сунцу, жмиркале су. На целом телу није било длака ни за једну добру четку, а нокти на његовим ногама црвенили су се кроз росу. По Ток је помиловао Ма Шве, која је била поносна, а онда је довикнуо Ми Твеју:

— Не удаљавај се и чувај сина. Затим је отрчао у логор. Испричао је догађај, али сви су му се водичи смејали и

почели да збијају шалу са њим.

— Да ли си сигуран да се родио са златним прстеном на репу? — задиркивали су га. — Можда је то бели слон и он ће уживати у краљевској палати.

У подне По Ток је сео на грану сандаловог дрвета, крај стазе у џунгли којом је у то време увек пролазила Ма Пиу. Приметио ју је издалека како долази и поносно је рекао:

— Ма Пиу, није прошло десет дана а Ма Шве је добила сина. Да ли ћеш одржати обећање?

— По Ток, — одговорила је девојка, — ако ме стварно волиш, као што кажеш, онда ћеш чувати слонче. Обећај ми да ником нећеш допустити да га јаше изузев мог младог брата Сан Оо који је сада у школи у Јаметину.

По Ток је без речи обећао. Сунце је било на заласку и прашума се стишавала. По Ток је још једном обишао слонче. Ма Шве је отишла на речницу да пије воду, а Ми Твеј је чувао сина. Он им припреми нармак сточне траве и радосно пође у логор, певајући песму на коју у Бурми имају право само младички који се жене.

Недалеко од слоновског гнезда, доле низ поток, скривен у шипрају, лежао је млад и снажан тигар. Данима је праћу траг Ма Шве, док је још носила бебу, и док су капи њеног млека остајале по листовима и границима жбуња куда је пролазила. Слоновско младунче представљало је за тигра праву посланицу.

Дуга пругаста мачка опрезно се провлачила кроз џунглу. Лукаво је заобишла и препливала речницу са горње, супротне стране, откуд је ветар долазио. Тигар се већ десетак дана шуњао кроз овај крај и познавао је добро сваки траг и сваки жбун. Сада му је глад дала храброст. А радосно труљење слона било је доказ да се слонче родило.

Осетљиве ноздрве непогрешно су га водиле кроз мрачну џунглу. Из једног шипраја указа му се чистина обасјана месечином: два одрасла слона стајала су као статуе, један крај другог, а између предњих ногу мајке налазило се слонче.

Тигар је вребао.

Најзад, мужјак Ми Твеј пође ка речници. Један снажан трајај тела и тигар му заби канце у леђа. За тренутак слон је био изненађен и уплашен. А онда појури према џунгли, где је могао да се наслони на дрво и да тако у смрти непријатеља.

Али краљ џунгле је не само крвожедна већ и лукава звер. Чим је слон дошао до првог дрвета, он је скочио са његових леђа и одшуњао се ка пропланку. У неколико скокова био је крај Ма Шве. Сада је требало и њу уплашити, а затим зграбити младунче и нестати у први час.

Ма Шве је стајала крај нианг дрвета које јој је штитило бок. Тигар је могао само да је нападне спреда. Ни-

је могао да направи никакав заобилазни покрет. Слоница је била уплашена, али је храбро стајала штитећи своје младунче. Хтела је да предухитри непријатеља. Насриу на тигра и замахну сурлом. Али оштре канце звери зареше се у осетљиву и нежну сурлу и Ма Шве се са криком и болом повуче. Тигар је уграбио тај тренутак и скочио је на њен незаштићени бок. Предње канце зареше се у месо. Ма Шве је узалудно покушавала да се ослободи тигра. Осећала је да је снага лагано издаје.

А тада, изненада, осети као да је велико нианг дрво пало на њу. Ноге су јој поклекнуле. Али успела је крајњим напором да не падне и не повреди своје младунче. А када се поново подигла омлти тавело тигрово тело спало је са њених леђа на земљу. Шта се десило?

У одсудном тренутку Ми Твеј се вратио, разјарен од повреда које му је нанео тигар, и видео је на леђима Ма Шве, скочио је и тежином свог тела просто га смрвио.

Сада су оба слона опет стајали један крај другог и узди гнутих сурли трубили у ноћ. Леђа су им крварила. Осећали су бол, али они су били победници: краљ џунгле лежао је мртав, док је њихово младунче неповређено. Труљење је одјекивало џунглом.

По Ток је још био будан када се Ми Твеј огласио и својим труљењем проломио тишину. Скочио је и као без душе полетео ка слонима. Када је стигао на пропланак, видео је Ми Твеја, који је још трубио, док је Ма Шве својом сурлом нежно миловала младунче. Поглед му паде на опруженог мртвог тигра. Дах му застаде у грлу. Било му је јасно шта се одиграло под нианг дрветом.

Његове мале руке нису могле да обухвате Ми Твеја, Ма Шве и слонче, а он је то тако желео... Још више, да их од једном све троје притисне на своје срце.

На небу су се звезде гасиле. Прашума се будила са хиљаду разноврсних гласова. По Ток придружи и свој глас том јутарњем буђењу, и вео се упути стазом кроз џунглу, ка сандаловом дрвету, испод чијих ће грана у подне проћи Ма Пиу.

Сада је знао да ће Ма Пиу бити његова жена. Направиће велику свадбу јер то и додикује најбољем водичу слона, а на челу свадбене поворке, на окићеним Ми Твеју и Ма Шве, налазиће се Ма Пиу и он, а њихово слонче ће трчати за њима, све док њен брат Сан Оо не заврши школу и не дође из Јаметина.

МЕСЕЦ — БУДУЋИ ЦЕНТАР ЗА ОДМАРАЊЕ

На крају својих недавних испитивања лекари једне ваздухопловне компаније у Америци дошли су до закључка да ће Месец постати пријатан за одмарање као што је сада крестарење по Антилима или боравак на Азуријој обали.

На „бестежинском“ Месецу могао би да се осигура неочењив „одмор за срце“. На Земљи се оно бори против

привлачне снаге Земље која чини да наших осам литара крви тежи готово осам килограма. Остаје, међутим, да се утврди да ли срце делимично ослобођено свог „кулука пумпања“ неће почети да неправилно куца.

Многи болесници би можда у тим селенаријумима нашли изванредне услове за брз опоравак. Али, не свакако пре 2.000. године.

РАТ СВЕТОВА

У ЛОНДОНУ ЈЕ ВЛАДАЛО ВЕЛИКО ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА СВАКУ НОВУ ВЕСТ О МАРСОВЦИМА АЛИ ЈЕ У ГРАДУ ВЛАДАО МИР И РЕД.

МОЈ БРАТ ЈЕ ОТИШАО НА ПОЧИНАК НЕШТО ПОДЛЕ ПОНОКИ. РАНО УОТРУ ПРОБУДИОСМ ГА ДЕ ЗВОНЕЊЕ ЗВОНА ДОБОВАЊЕ ДОБОША. БАТ УЖУРВАНИХ КОРАКА И КРИК...

ЗА СВЕГА НЕКОЛИКО МИНУТА ЛОНДОН СЕ ПРЕТВОРИО У ГРАД ИЗПУЊЕН ПАНИКОМ, СТРАХОМ И ОПШТОМ ПАНИКОМ. СВЕТ ЈЕ БЕЖАО НЕ ЗНАЈУКИ КУДА ДА КРЕНЕ. БИО ЈЕ ТО ПОЧЕТАК ПРОПАСТИ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ И ЧОВЕЧАНСТВА.

МОЈ БРАТ КРЕТНО ЈЕ ПРЕМА МОРСКОМ ОБОЈАЛИ. ТУ СЕ УКРЦАО НА ЈЕДАН ПАРОВОД У НАМЕРИ ДА ИЗБЕГНЕ У ФРАНЦУСКУ.

КАД ЈЕ БРОД НАПУСТИО ОБАЛУ У ДАЛЈИНИ СЕ ИЗМЕНАДА ПОЈАВИО ЈЕДАН МАРСОВАЦ.

ЗАПЕТАН ЈЕ КАО ЛУД ВИКАО ДА ПОДАЧАЈУ НАПОН ПАРЕ.

ТО ЈЕ БИО ПРВИ МАРСОВАЦ КОГА ЈЕ МОЈ БРАТ ВИДЕО. БИО ЈЕ ВИШЕ ЗАПРЕПАШЕН НЕГО УПЛАШЕН ДОК ЈЕ ПОСМАТРАО КАКО ЧУДОВИШТЕ КРЕКЕ ПРЕМА БРОДУ.

ДАЛИ И ПОРЕД ТОГА ШТО ЈЕ БРОД ПЛОВИО НАЗВЕРОМ МОГУЋНОМ БРЗИНО, СВИМА ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО КАО ДА МИЛИ МАРСОВАЦ СЕ ПРИБЛИЖАВАО.

МАМУТСКИ АУТОМОБИЛ У КАНАДИ

Канада спада међу државе на којима се картома налази још много „белих мрља“ — неиспитаних области. Недавно је посланик Ерих Нилсен изјавио у канадском парламенту да би, ако се истраживање тих крајева настави досадашњим темпом картографисања, било потребно још читаво столеће да са земљописне карте Канаде ишчезне и последња „бела мрља“.

У неиспитане пределе Канаде тешко је продрићи најпре због општрих и веома дугих зима, а затим и стога што на путу постоје многе препреке: огромне мочваре, реке, језера и потоци. Истраживања су донекле олакшана употребом хеликоптера, само су на жалост њихова носивост и радијус лета искупили мали.

Стручњаци су више пута покушавали да убрзају картографисање ових подручја јер су у питању огромне неопредне користи: неисцрпне могућности искористићавања рудног блага које се у тим неиспитаним крајевима налази.

Велик корак напред био је начињен кад се почело размишљати о фантастичном нацрту за изградњу мамутског аутомобила — „Великог точка“ — који би се кретао на точковима досад невиђених размера. Пречник једног точка износио би нешто мање но 17 метара. Помоћу таквих точкова лако би се обарале читаве шуме, прелазиле реке и мочваре, па чак и мањи глечери. Траг само једног точка био би широк као осредња аутострада.

На таква четири точка почињао би горњи део аутомобила велик као четворспратна кућа. У њему би било места за 40 чланова експедиције, а био би опремљен модерном кухињом, собама за спавање, дневном собом, купатилом, лабораторијама и радионицама. У правом смислу кућа на точковима.

Мамутски аутомобил кретао би се брзином од 60 километара на час при чему би као од шале прелазно преко рупа дубоких и по три метара као што путнички аутомобили прелазе преко обичних рупа на

путевима. „Велики точка“ би био опремљен са 16 мотора од којих би сваки имао 750 коњских снага, што укупно износи 12.000 КС. Читав аутомобил, опремљен за пут, био би тежак свега 540 тона, од чега би 200 отпадало на кориштан терет. Поред стамбене зграде, на возилу би била монтирана гигантска бушилица, апарати за испуњавање и рударске бушилице.

Циновски точкови „Великог точка“ биће према нацртима

прављени у комадима који ће се склапати на лицу места. Нарочити хидраулично-пнеуматични амортизери изравнавали би висинску разлику тла до два метра, што практично значи да би аутомобил без великог труцкања могао да пређе једним точком преко брдашца високог до два метра. Точкови би имали нарочите „покриваче“ који би их херметички штитили од разорног дејства воде и снега. Зидови „куће“ такође би били заштићени не само од продирања хладноће у унутрашњост возила, већ и од надирања воде у случају кад би „Велики точка“ морао да пређе преко неке реке или језера.

По мишљењу стручњака једно овакво циновско возило највише би допринело да са карте Канаде нестане „бела мрља“. Исто тако, средства која би се уложила за изградњу мамутског аутомобила брзо би се исплатила откривањем исто тако мамутских рудних налаза којима је Канада изванредно богата.

ЧАРОБНИ ВРТ

Воће, као и човек, може да болује. Њега нападају разни инсекти, бактерије, микроби, гусенице, губари и други непријатељи. Поред ових, мраз је један од највећих непријатеља воћака. Скоро сваке године он наноси велике штете кајсијама, шљивама, лози и другим воћкама.

За прву групу непријатеља наука је пронашла успешна средства — хемијска једињења помоћу којих се ове штеточине уништавају. Сада наука покушава да пронађе и лек против мрза. Да би се објаснио штетан утицај мрза на стабла воћака, у Академији наука СССР организована је фитотрон-станица са вештачком климом. Ту, под истим кровом, „станују“ и сибирски мраз и тропска клима, падају кише и снегови, влада поларна ноћ или вечито сунце.

Међу многобројним растињем, налази се и бреза чије је лишће већ давно опало а гране сасвим суве. Мраз од 40 степени испод нуле лишио

ру која је сасвим близу температуре апсолутне нуле.

Вишегодишњи експерименти су показали да је основни узрок за смрт растиња њихова неприпремљеност за нагле промене температура. Током јесени температура по степено опада и кроз овакво захлађење растиње се „капи“ против мрза. Ако се растиње постепено прилагоди ниским температурама, лед који се ствара у међућеличном простору извлачи воду из ћелија, те се тако одвија процес „обезводњавања“ стабла. Кад се овај процес заврши, растиње пада у дубок мир, тако да му ни мраз од минус 273 степена не може нанети штету.

На основу ових искустава научници су успели да установе тачку „кажења“ појединих врста воћа, стабала и другог растиња и биљака. Да би се „закалила“ јабука потребно је време од 24 дана. При том се температура доводи до минус 60 степени. За брезу је довољно само 36 часова,

је брезу живота. Поред ње је друга бреза, пуна живота и сва у зеленом лишћу. Између њих је жбун рибизли које су поднеле температуру од минус 253 степена.

Зашто је једно дрво погинуло на температури од минус 40 степени, док је жбун рибизли издржао температу-

у овом фитотрону се врше и огледи са пшеницом, како би се и она оспособила за зимске голомразице. Семе пшенице, пре сетве, излагано је „хладном тушу“ од минус 250 степени. После оваквог „купања“ семе је успешно поднело ниске мразеве и пшеница је прошла без оштећења.

БЛАТНИ ВУЛКАНИ

Познато је да на Земљи постоје 523 вулкана, од којих је 68 испод морске површине. Зна се да је у историјском периоду било око 2.500 вулканских ерупција од којих су неке изазвале смрт десетина хиљада људи. Од ерупције Везува 79. године наше ере погинуло је око 20.000 људи, док је у ерупцији Етне 1669. страдало 94.000 лица, а 1908. око 100.000. Вулкан Мон Пеле на Мартинику уништио је пре 60 година за неколико минута цео град Сен Пјер са свих 28.000 његових становника...

Вулкан који може да стане на лопату!

Међутим, нису сви вулкани тако страшни. Постоје неки у нафтоносним рејонима, чији тачан број не зна ни један вулканолог на свету, јер они нису за њих ни интересантни него за геологе и географе. А ти вулкани су ипак занимљиви.

— Пази! Стањеш на вулкан! — опоменуо ме је мој сапутник.

Замро сам на месту и осврнуо се. Дубоки траг моје потпетице налазио се у „опасној“ близини правог вулкана. Истина, он је био тако мали да је могао да стане на обичну лопату! Из његовог кратера није истицала растопљена лавна, него плавичасто-сиво житко блато, а у самом центру

Вулкан који може да стане на лопату. Блатни вулкани откривају нова лежишта нафте и земног гаса

кратера спазио сам уску пукотину из које се чуло шиптање земног гаса.

Тако изгледа један од најмањих а ипак правих вулкана на Земљи.

Опасни Локбатан

На другом месту десио се изненада пожар. Изазвао га је блатни вулкан Локбатан. Тмину ноћи у старим улицама Бакуа запарала је светлост, час јача час слабија, али се при њој могло читати. Мада

дан такав језик сукнуо и запалио кров станице.

По свом облику, блатни вулкани су слични правим. Неки од њих имају само пукотину која задире у дубину земље. Други подсећују на већу преврнуту чинију, док трећи представљају као неко језерце у коме непрекидно кључа житко блато. Најзад, неки блатни вулкани имају купаста узвишења, и до 500 метара висока, као што је Локбатан или Велика Кањиза у Азербејџану.

„Бушите овде, доле је нафта или земни гас!“

Читаве екипе геолога и радника тражиле су нафту у многим крајевима света. Пролазили су и поред блатних вулкана и посматрали их као интересантну природну појаву. А да су били оштроумнији, нашли би баш ту, брзо, хиљаде тона нафте, милионе кубних метара земног гаса!

Први је указао на везу између блатних вулкана и лежишта нафте и земног гаса совјетски академик И. М. Губкин. Многи научници му нису веровали. Међутим, када су пре 30 година стручњаци по упутству Губкина на означеним местима Локбатана направили дубоке бушотине, полетеле су у вис, као водоскоци, хиљаде тона нафте.

Отада, већ пуне три деценије, блатни вулкани привлаче пажњу геолога и географа. Потврдило се да и у другим крајевима света блатни вулкани избијају баш тамо где су лежишта нафте — у делти реке Мисисипи, на острву Три нидаду, на острвима Малајског архипелага, у Бурми, Индији, Румунији и другим земљама. Њих има и на дну неких мора. Изабацујући огромне количине блата такви вулкани могу за неколико часова да створе читаво острва, али их морски таласи брзо разоре.

Блатни вулкани су сада сигуран знак да су ту и лежишта нафте и земног гаса. У њиховим шумовима и кључању житког гаса геолози читају поруку природе: „Бушите овде, доле је нафта или земни гас!“

ШАРЛОТА И ЛЕОПАРД

Шарлота Велш је једина жена укротитељ леопарда на свету. Не само што се једина бави тим позивом него она никад није заштићена кавезом као друге њене колеге. За време програма своје љубимце држи на којој узници што веома отежава њен посао јер кад се звери узнемире она не може да се повуче као укротитељи који раде у кавезу. Узнемирену животињу мора чврсто да држи на узници, јер она зачас може да се отргне и улети међу публику.

Шарлота је после смрти свог мужа који је био укротитељ лавова покушала да ради неки канцеларијски посао. Међутим, навикла поред њега на циркуски живот вратила се у „шатру“. Покушала је прво да ради као акробата, али је

убрзо увидела да то није посао за њу. Одлучила се затим да дресира леопарде, иако је познато да су ове мачке опасне. Ипак је успела да за две године укроти читаву групу леопарда, са којима наступа сваки дан у циркусу „Хант“ из Флориде.

За две године рада, Шарлоти се није десила ни једна незгода. Мале огреботине је задобила док се играла са леопардима а не за време дресуре или извођења тачке.

Упркос томе, она ниједног тренутка није неопрезна. Зна да друштво леопарда није навивно, те је и за време тренинга и програма увек у напетости пажњи. Стално је боса, како случајно не би пала јер леопард обично напада свако пало биће.

ШАРЛОТА САМА ПРЕГЛЕДА БОЛЕСНЕ ЛЕОПАРДЕ И НИКАД ЈОЈ СЕ ЈОШ НИЈЕ ДЕСИЛО ДА ЈЕ БОЛЕСНИК УГРИЗЕ (горе)
ЗА ВРЕМЕ ТРЕНИНГА И ПРЕДСТАВЕ ОНА ДРЖИ МАЧКЕ НА УЗНИЦИ. ЛЕОПАРД, АКО НЕ МОРА, НЕРАДО СКАЧЕ КРОЗ ПЛАМЕ НИ ОБРУЧ (доле — лево)
УКРОТИТЕЉКА КОРИСТИ КОД ЛЕОПАРДА ВЕОМА ИЗРАЖЕНУ СПОСОБНОСТ БАЛАНСИРАЊА — ОВАЈ СА ЛАКОВОМ ШЕТА ПО „МОСТУ СА БОЦАМА“ (доле — десно)

НЕПОЗНАТИ ХЕРОЈ

У јулу 1941. године, у селу Вјажљу, саратовска област, у дом Степана Акимовича Данилова стигла је тужна вест: њихов син, Андреј погинуо је у првим ваздушним борбама. Био је авијатичар-ловац.

Стари сеоски поштар који је Андреја познавао још као босоног дечака, дуго је оклевао да уђе у кућу и да саопшти ову тужну вест. Он је већ три дана носио извештај о Андрејевој погибији.

Кад су чули тужну вест родитељи су занемели. Нису могли да поверују. Затим је поштар извадио „Црвену звезду“ од 6. јула у којој је био указ Президијума Врховног совјета СССР о одликовању Андреја орденом Лењина. Ту је опширно било описано како је дошло до његове погибје.

„Данилов је сам ступио у борбу са девет фашистичких ловаца. Одмах је успео да обори двојицу, а затим је почео да пуца на остале противнике. Кад је утрошио сву муницију, управо је свој апарат на противника“.

Пилот-ловац Андреј Данилов, проглашен за погинулог и посмртно одликован орденом Лењина, вратио се из »мртвих«

Дани су пролазили. Родитељи се никако нису могли помислити са овим великим губитком. Отац је потпуно поседео, а остали укућани су шепом разговарали. Све је то тако било док једне вечери неко снажно не залупа на врата.

— Отварајте!
Био је то глас поштара који је носио телеграм у коме се јављало да је син жив.

Родитељи нису ни речи проговорили.

... После пуних двадесет година случајно сам дознао о овом догађају, — пише М. Лебедински у „Агањоку“ — Био сам код једног познаника и разгледао „Агањок“ из 1941. године. Изненадило ме је добро сачуване слике из првих дана рата. Мој поглед привукао је слика једног авијатичара. Његово лице ми се учинило познато. Гле, помислих, па то је наш Андреј Степанович, који је данас председник рејонског одељења заштите природе. И тако сам се заинтересовао за његову судбину. Ускоро после тога нашао сам се с њим и он ми је испричао све како се то догодило.

„Тог јулског дана наша ескадрила патролирала је над градом Гродно. Под нама су се димили фабрички димњаци. На левој обали Њемена после немачког бомбардовања горели су још појединачни квартави. Одједном, са свих страна почеше наилазити ловци и бомбардери. Тако је дошло до ваздушне битке. Са истока је долазило у строју по девет авиона. Фашисти су се враћали са обављеног задатка. Тада донесох одлуку да их нападем.“

Да бих дошао до противника, морао сам проћи кроз баражну ватру. Строј ескадриле се убрзо растркао. Авиони су полетели на све стране. Ускоро сам један оборио и видео како пада. На мом нишану био је други, али сам и ја био на његовом. Успео сам да се с њим обрачунам.“

Питао сам се како да се одавде извучем, пошто ми је машина отказала послушност. Нагнула се била на једну страну јер је једно крило било оштећено. Још нисам био успео ни да се опоравим од овог удара а фашисти су почели да ме гађају са свих страна. Једно зрно ме је погодило у руку, а комад гранате у главу и ногу.

Паљба је ускоро престала и фашисти су сужавали круг око мене. На десет метара од мене, у правој линији, налазио се већ један авион. Већ сам видео како се окреће округли митраљез. Тад се одлучих. Авион ми је био оштећен, ја сам био рањен, а понестало ми је било и муниције. Тада сам полетео улево и противника ударио у крило. Приликом судара мој авион се савим нагнуо. Почео је да ме облива хладан зној, јер сам знао да ми је крај сасвим близу. Овакви тренуци често су пресудни. Само сам мислио да не изгубим свест, јер бих онда био готов. Са главе ми се сливала крв, лева плећка ме је болела. Ипак сам успео да се спустим у једно ражано поље. Тада је један фашиста ниско надлетао и још једном на мене опалио из пушке. Остало се више не сећам, о томе су ми други после причали. Приликом спуштања на земљу ударио сам лицем о таблу с инструментима и изгубио свест.

Када сам дошао себи свуда је владала тишина. Цврчали су цврци, а ветар је дувао. Не сећам се како сам из авиона изашао и пошао ка селу. Тада су се над селом појавили противнички авиони. На једном ме је нека жена повукла за рукав и ја сам се нашао у јарку.

Затим, као кроз сан, сећам се да су ме људи носили. Дошао сам себи у селу Черлени. Ту сам остао два дана и домаћини су ме лепо неговали. Трећег дана ујутру дотрча је дан сусед, блед, и повика:

— Фашисти долазе, спасавајте друга авијатичара.

Ускоро је домаћица Степанида отрчала до понтоноског батаљона који се ту у близини налазио и довела два бол-

ничара који су ме однели. Доцније сам сазнао да су фашисти сутрадан заузели место Черлени. Да није било Степаниде, ове храбре жене, ја данас свакако не бих био жив.

★
Пошто се Данилов после завршеног задатка није вратио на аеродром, прогласили

су га мртвим. Кад се доцније нашао у болници, морао је доказивати ко је заправо он. Позвали су његову жену која је потврдила његов идентитет.

После оздрављења Данилов опет одлази на фронт и бори се у биткама код Стаљинграда. У једном великом окршају био је поново рањен.

АНЕГДОТЕ

ФАУСТ И МАШИНА ЗА ШИВЕЊЕ

У Монреалу, у Канади, давала се августа 1913. веома свечана представа опере Фауст. Гледалиште и позорница били су дивно украшени, јер су гостовали чувени страни уметници.

Између првог и другог чина, редитељ је изишао пред завесу и обратио се публици:

— Наш поштовани директор одлучио је да на сцени замени Маргаретину преслицу, застарелу и незграпну справу, машину за шивење марке „те и те“... која ради тако бешумно да ће слушаоци моћи неометано да слушају дивну арију краља од Туле...

И заиста, Маргарита је села за шиваћу машину чија је марка била исписана светлећим словима и кад је завршила једну арију, одушевљено је рекла:

— Ова машина је неупоредива! А кошта свега шездесет долара!

Публику то није изненадило ни огорчило — патрио би јадни Гуно да је то могао чути и видети!

КО КОГА ПРИЗНАЈЕ?

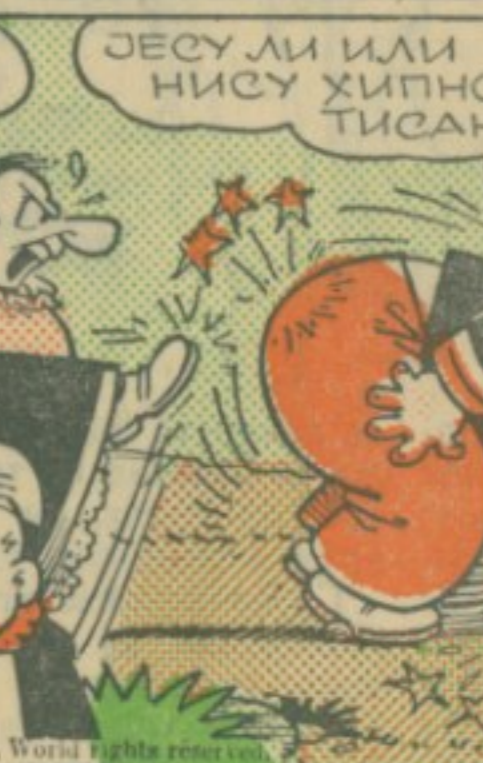
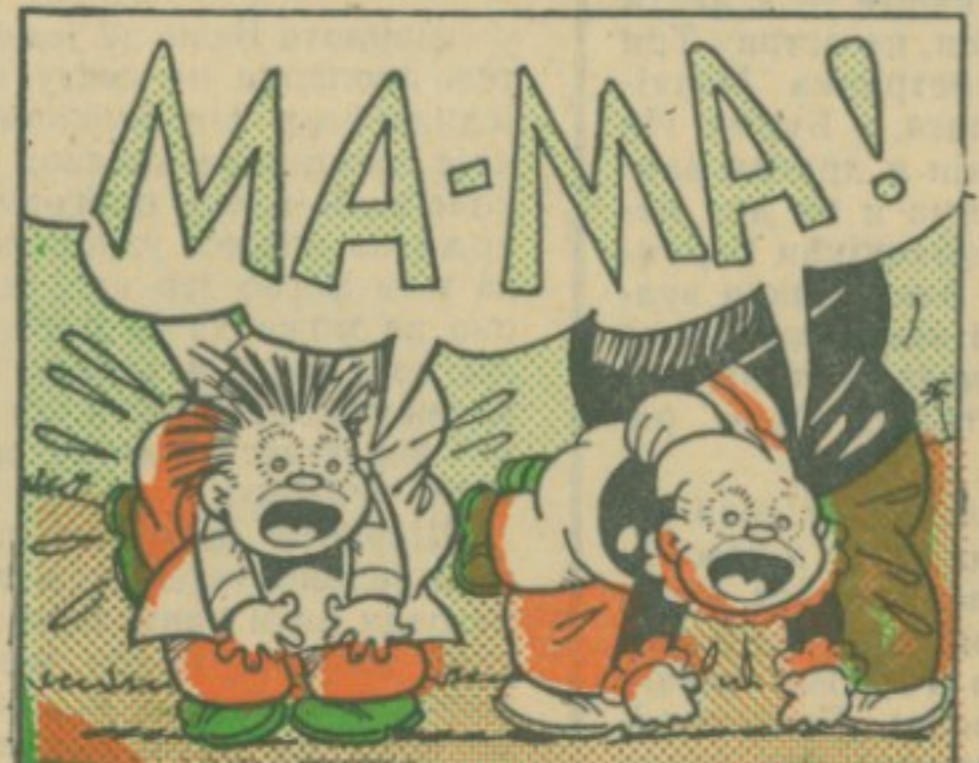
— Нико, — причао је Карузо — није тако славан како мисли да јесте. Једног дана, за време пута за Лонг Ајленд, у близини Њујорка, догоди ми се квар на аутомобилу. Док је мој шофер поправљао кола, ја сам ушао у кућу једног фармера да бих се мало огрејао. Док сам седео, фармер и ја смо се били распричали о свему и свачему. Једног момента он ме упита за име. Ја му скромно одговорих да сам ја Карузо.

— Ах — рече он — ви сте тај Робинзон Крузо, чувени пустињак. Никад нисам ни помислио да ћу као госта имати вас. Бићу срећан ако пристанете да ручате са мном.

ПОСЛЕ ЦАРА

Извесни амерички импресарији дуго су позивали Бернарда Шоа у госте али он је то стално одбијао. Један од најупорнијих импресарија написао је Шоу писмо у коме је рекао: „Схватате ли да у данашње време постоје само две атракције које би могле заинтересовати Американце, а то сте ви и немачки цар Вилхем II.“

— Добро — одговорио је Шо — онда дођите к мени са уговором који је потписао Вилхем II, па ћу и ја одмах потписати са вама уговор.

НЕОБИЧНА ШТЕДЊА

Становници општине Брок, код места Падерборн у Немачкој, одлучили су да уштеде око 70 милиона динара ради изградње затвора. Затвор је потребан не због великог броја преступника, него ради обезбеђења радне снаге. У пољопривреди недостаје радна снага па се становници надају да ће изградњом затвора захваљујући казњеницима обезбедити потребне пољопривредне раднике.

»ХАНИБАЛ« СТАМБЕНИ ГИГАНТ

У Штутгарту се припрема, према пројекту двојице архитеката, грађење гигантске стамбене зграде која неће бити највећа само у Немачкој. План назван „Ханибал“ предвиђа изградњу на површини од 16 хектара стамбеног комплекса, дугог преко 600 и високог 50 метара, са 1.200 станова где би се сместило 4.500 лица.

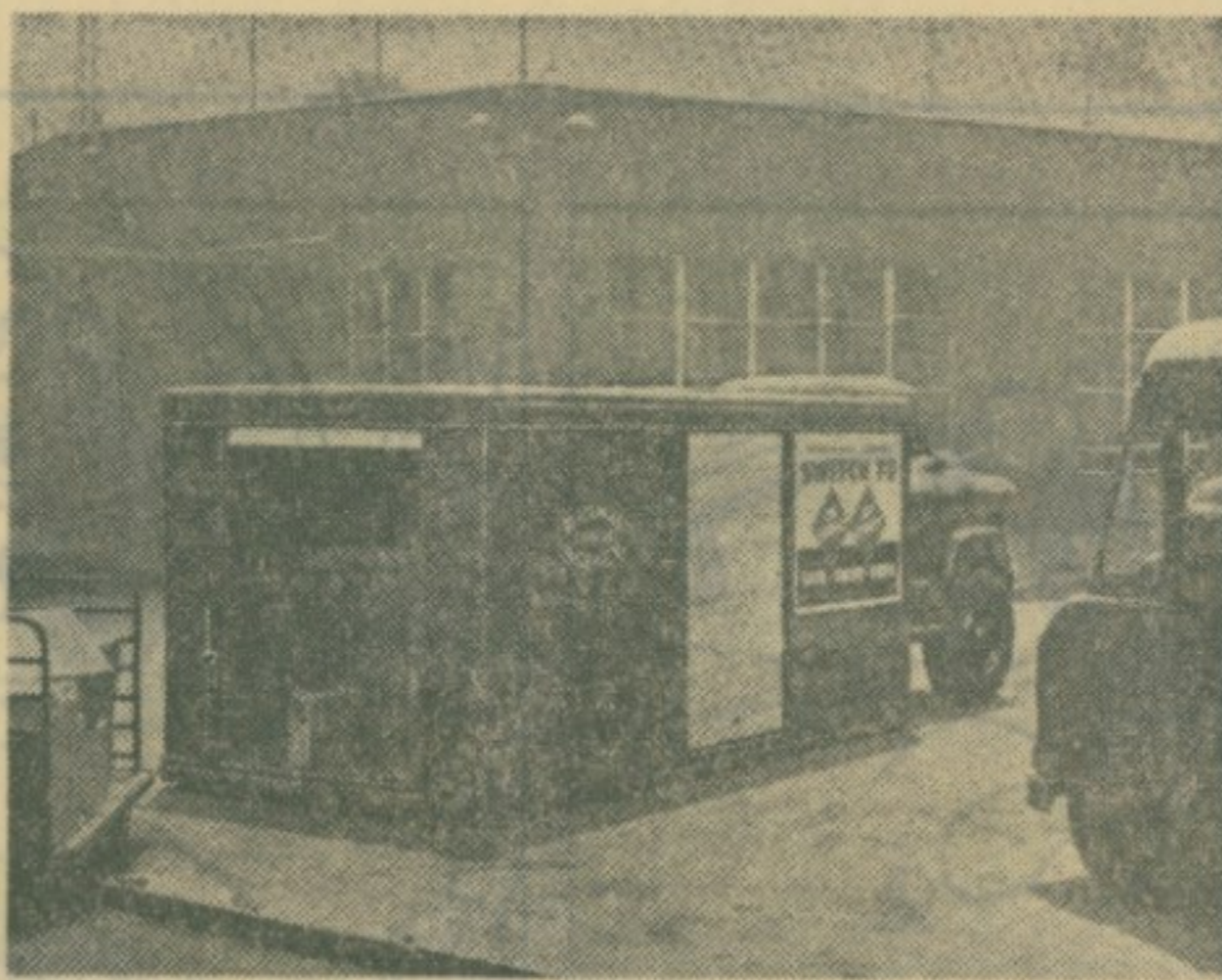
Иако овај град неће имати свог председника општине, он ће ипак располагати сопственом поштом, децим игралиштем, биоскопом, продавницама и свим објектима потребним околном броју станара смешеним под два крова. Јер, пројект предвиђа дводелну зграду, једну дугачку 171 метар а другу 432 метра. Направиће се и два нова пута који ће зграду веома повезати аутобуском линијом са Штутгартом.

ЧАМАЦ С РЕАКТИВНИМ МОТОРОМ

Чамац са реактивним мотором који достиже брзину од 64 километра на час „газени“ воду свега до 15 цм, био је један од последњих новитета Научног салона у Лондону. Снабдевен са 6 цилиндера, овај чамац је дугачак 4,85 м и може да понесе 500 килограма брзином од 58 км на час. Засад је још скуп за масовну производњу.

НОВ ВИСЕЋИ МОСТ

Један од највећих висићких мостова у Европи дугачак 800 метара везиваће од 1965. године градове Клив и Емекс на доњој Рајни, недалеко од холандске границе. На мост ће се приступати без тешкоћа са Оберхаузен-Холанд аутостраде која ће такође бити завршена 1965. године и доспевати на леву обалу Рајне, у предграђе Клива.

ХИДРАУЛИЧНА ДИЗАЛИЦА НА КАМИОНУ

Приликом утовара и истовара цео товарни део овог камиона спушта се на висину по потреби. Хидраулични уређај омогућује да се утовар или истовар врши на било којој висини од нивоа улице.

СЛУЧАЈНО

Бела кућа је узнемирена: амерички орао, национални амблем, постаје све ређи. Природњаци претпостављају да су прашкови за тровање инсеката којима су посипане америчке шуме утицали да ове птице постану стерилне.

ТЕЧНИ УГАЉ

„Младо“ индустријско гориво: угаљ претворен у прашицу и овлажен, производи топлоту и пару. По изгледу сличан мазуту може да се преноси и цевима. Досад, угаљ претворен само у прашицу и сув, имао је слабо дејство.

СИТНО АЛИ ИЗВРСНО

Нов мали амерички изум радио би желели да имају сви телефонски претплатници. То је клопка за анонимне телефонске позиве. Чим се притисне на једно дугме блокира се круг и аутоматски обавештава централа. Тако се може пронаћи и место одакле се позива.

Свађа због хиљадарки

Бура протеста се подигла у Аустрији због нових новчаница од хиљаду шилинга. Нове хиљадарке једва се разликују од стотинарка и по величини, и по боји и изгледу. Многи грађани сматрају да ће ова сличност изазвати пометњу и довести до великих забуна приликом плаћања.

Борба око хиљадарки је добила и политичко обележје, јер председник емисионе банке и генерални директор припадају два различитим партијама. Сада се кривца сваљује са једног на другог како би се то искористило за подривање политичког угледа странака.

Ова необазривост није нимало јевтина. Да би се исправила грешка, потресно би било угрошити велике суме новца. Само на припреми за емисију нове хиљадарке потребне су биле три године. Трошкови су износили око 380 милиона динара.

СПЛАВ ОД НАЈЛОНА

Сплав тежак само хиљаду килограма направљен је од најлона и алуминијума. На њему се може понети десет пута већи терет него што је он сам тежак. Од неколико оваквих сплавова може се, по ред осталог, направити и одличан понтонски мост.

према тврђењу једног старог персијског хроничара, само за један минут може се познати да ли је неко гурман или „талабех“ (семинарист). „Правом гурману се пред постав

Јесће ли век чуми да...

...у близини Париза налази се најдужа зграда за становање у Француској. Фасала је дугачка 560 метара и станови на пет спратова могу да приме око хиљаду и по станара.

...у Ливну је организована крајем 1943.

прва јединица нашег ратног ваздухопловства

...сељаци који су у Милошево време за сваку ситницу батинани тражили су пред извршном комисијом накнаду — за сваки ударац по један дукат: одштету за издржани бол и срамоту.

...бисерница је најмања тамбурица у там-

бурашком збору и има улогу високог сопранског инструмента.

...у селу Румин у околини Асфарајена (Иран) постоје два платана стара око 700 година. Високи су око 80 метара с пречником од близу 20 метара. У унутрашњости једног од платана до пре неколико година постојала је касарница.

...убрзо после пада Бастије 4. августа 1789. да би се француски племићи спасли од беса народа одрекли су

се у скупштини свих привилегија и тако су сви Французи одједном постали једнаки.

...од наших вођака највећу отпорност према суши има бадем.

...према тврђењу једног старог персијског хроничара, само за један минут може се познати да ли је неко гурман или „талабех“ (семинарист). „Правом гурману се пред постав

љеним столом зауставља дах а радост се чита у његовим очима. Он посматра, ужива очима, мирише, оклева и враћа се. Док се овај други (семинарист) без размишљања огладнело жури да почне с јелом“.

...највећи кратер на свету налази се у Јужној Африци у Кенији. Добио је име Грегорино-горо и има у пречнику око 20 километара.

...највеће звоно у Паризу налази се у базилици Сакр-Кера на Монмартру. Поклониле су га четири бискупје из Савоје и зато се зове савојско. Само звоно тешко је око 26 тона.

док клатно има 850 кг. Да би га превукли била су потребна кола у која су морали да упрегну три пара коња и четрнаест парн волова.

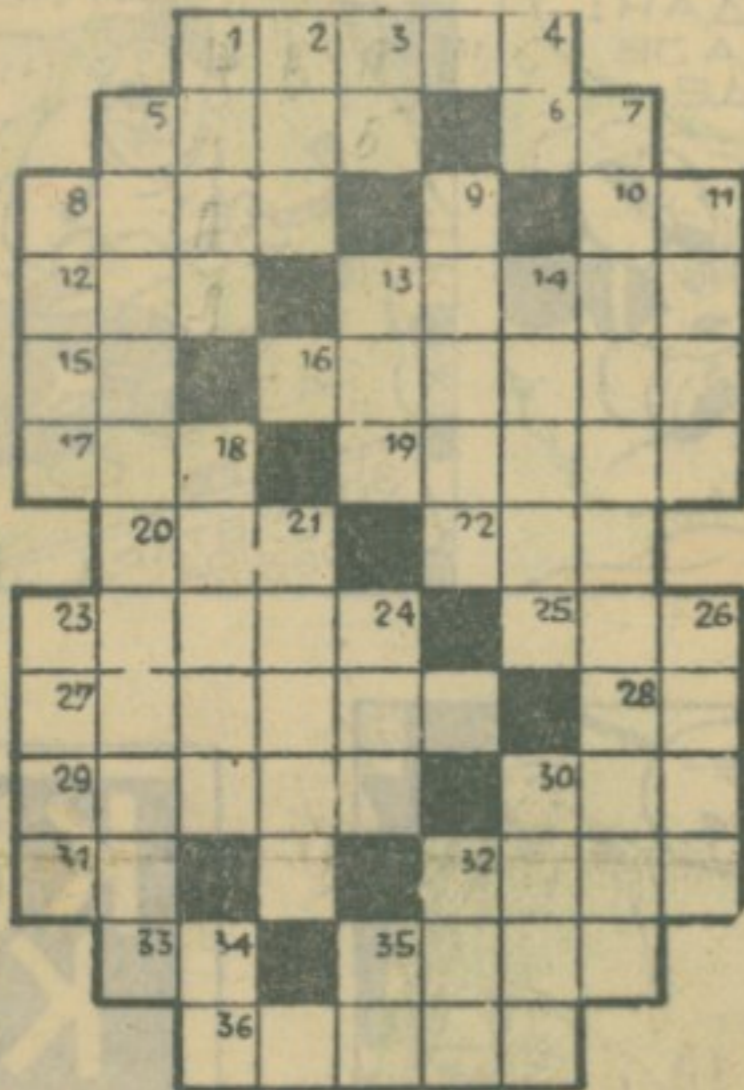
УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) предујам; 5) геометријска слика; 8) показна замена; 9) део терација; 11) држава у Јужној Америци; 14) коњ; 15) дубока вода; 16) скраћеница за грам; 17) најдужи европски глечер; 19) предлог; 20) першун; 21) предлог; 22) река у Сибиру; 23) стадо; 25) део коњске опреме; 26) наша елатосносна река; 27) два слова; 29) египатска краљица (1. в. пре наше ере); 32) личност из романа „Прокујало са вихором“; 33) кретање кроз ваздух; 34) француски политичар (19. в.); 37) варјашки кнез (9. в.).

Усправно: 1) менично; јемство; 2) мера за дужину у Сијаму; 3) наш ком позитор забавне и филмске музике; 4) два слова; 5) француски комедијантор (1866—1925); 6) одређен број; 7) велика четинарска шумска област; 8) стара мера за тежину; 10) индустријска област у Западној Европи; 12) прилог за време; 13) хемијски знак за бром; 18) наша река; 19) прилог за време; 21) наша река; 22) врста јела; 23) немачки астроном (17. в.); 24) наша планина; 25) стара мера за површине; 26) река у Италији; 28) часовник; 30) средство за наркозе; 31) притисак; 35) два слова; 36) јапанска мера за дужину.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Венту; 6) Сан Ре мо; 8) Ануј (Жан); 9) акта; 11) закон; 13) апс; 14) ил; 15) Нил;

17) ра; 18) ам; 20) Тара; 22) жиг; 24) ров; 25) лов; 26) име; 28) али; 30) два; 32) уши; 34) но; 35) Вар; 37) ТВ; 38) Осло; 40) алва; 42) так; 43) део.

Усправно: 1) баук; 2) анјон; 3) НР; 4) теа; 5) Умка; 6) сналажњик; 7) отпавништво; 8) Ази; 10) Аса; 12) нит; 16) ларва; 19) ми; 21) ро; 23) гле; 27) ма; 29) лу; 30) дно; 31) ја; 33) ива; 35) бок; 36) рад; 39) ла; 41) ле.

Не само њима већ и њанине

Нову теорију о пореклу планина на нашој планети поставио је амерички професор доктор Вудриф са својом сарадницом докторком Геринг — да силе са Месеца доводе до стварања планина на Земљи.

Кружење Месеца око Земље, тврде ови научници, не покреће само огромне водене масе у океанима и морима већ и стене. Земљина кора окренута Месецу подиже се дневно 10 до 25 сантиметара а затим полако спушта, што се о бавља далеко спорије. То свакодневно доводи до „истезања“ коре, која се после приликом спуштања смежурава. Услед тога настају „боре“ и постепено „рашење“ брда.

Колико ова теорија има основа показале даља научна проучавања, али је мерењима установљено да поједини делови копна „расту“ и да су „порасли“ и неки планински висови.

НАПРАВИ САМ

ИГРА СТРПЉЕЊА

Игра стрпљења (или како се некад звала шарда) забавна је и за одрасле и за децу. А исто тако није тешка за прављење. Потребно је само да будете стрпљиви док је правите и да се придржавате њених упутстава.

Изаберите једну велику слику у разним бојама, најбоље из каквих илустрација, која представља неку живу сцену и на којој се налази више особа. Затим узмите комад већег али тањег картона и слику пажљиво залепите. Стави-

те је испод какве веће књиге док се сасвим не осуши.

Картон опсеците тако да добијете тачно квадрат или правоугаоник, односно ону површину коју има и слика. На наличју картона нацртајте фигуре, једне геометријске, дру-

ге неправилне али избегавајте сувише мале. Немојте никад укрштати линије. Почните најпре с једним углом и наставите тако све док цела површина не буде подељена.

Сад почните најделикатнији део посла: изрезивање на наличју по обележеним линијама. Ово исецање треба да се о бавља пажљиво, без кривудања. Најбоље је да за то употребите добро наоштрено маказе.

Све исечене делове шарда ставите у једну наплетку кесу или још боље неку већу кутлију да се не би изгубили.

Игра ће бити утолсно тешка за реконструкцију, уколико буде више исечених делова. За слику величине 20x25 см предвидите једно десетак комада, ако се забављате са друговима. А ако је предвиђена за старије, онда можете двоостручити или чак и утроостручити број исечака. Јер ће бити тешка за састављање и захтеваће више стрпљења. Ако се не варамо она се због тога и зове „игра стрпљења“.

КАКО ПОСТАТИ ДОБАР ДИСКОФИЛ

Верујемо да је и за вас највеће задовољство кад за рођендан или празник добијете као поклон плочу. Да бисте постали добар сакупљач плоча или како се то каже дискофил, треба да се придржавате следећих упутстава: Прво, плоче могу да трају годинама ако се њима паж-

љиво рукује. Зато, ако желите да их скупљате најпре одредите место или орманић у коме ћете их држати, и то не једну на другу, већ усправно. И то по величини. На тај начин ће се мање ломити.

Пре него што ставите плочу да вам свира, избришите је обавриво меком крпом. Грамофон поставите равнио, јер ако је нагнут на једну страну и игла ће ићи криво по плочи и требаће је.

Пре него што пустите грамофон да вам свира прове-

рите да ли сте притисли дугме које означава брзину која одговара плочи. Односно, ако је плоча на „45 окретаја“ и дугме мора бити на 45.

Кад стављате и дижете иглу на плочу пазите да је не заребете.

Немојте заборавити да измекните иглу или сафир чим је то потребно.

Пошто сте саслушали плочу ставите је најпре у њен омогућ од најлона а онда од хартије и одложите на њено место у орманићу.

Немојте остављати плоче у близини пећи, радијатора или грејалице јер ће се онда искривити. А ако вам се то већ догодило онда је ставите између две флакелке крпе и притисните одозго каквом већом и тежом књигом.

МИНИ

by WALT DISNEY

ЦОНИ ХАЗАРД

FRANK ROBBIN

Ква-Ква!

вештаче Паја Патак

КАД ЈЕ БИО МАЛИ

Кад је Шиља био мали једном се расплакао на улици.

— Зашто плачеш? — упитао га је један пролазник.

— Па, мама ми је рекла да пређем преко улице кад сви аутомобили прођу, а, ето, као за инат нема ни једног...

ОД ПРВОГ ДО ДЕСЕТОГ

Наставник објашњава ђацима шта је то прошло, садашње и будуће време.

— Пази, Рајо, кад кажем: „дечак је дао јабуку“ знаш ли које је то време?

— Прошло.

— Одлично, а кад кажем: „Твој ујка Паја има пара“ — које је то време?

— Хм... то је... то је време од 1. до 10.

ПОПАЈ НАСТАВНИК

Попај је био наставник и љут на ђака што су слабо знали, он рече једноме од њих.

— Чујеш ли ти, немој да слушаш само своју луду главу, слушај и моју.